

GLAS

umirovljenika

Glasilo Sindikata umirovljenika Hrvatske

Broj 282

ISSN 1849-7837 // Zagreb, lipanj 2020. // Godina XXVI.

UVODNA RIJEČ

Izaberite bolje!

Piše: Jasna A. Petrović

Neznate za koga biste glasali, jer vam je dojadilo tri desetljeća vladavine HDZ-a, uz povremeno ubacivanje SDP-a. Zapravo biste radije glasali za socijaldemokratsku opciju, jer vjerujete da će „ljevičari“ biti skloniji malom čovjeku i socijalnim pitanjima, a kao umirovljeniku s prosječnom mirovinom od samo 2.524 kune, itekako vam je važnije pitanje preživljavanja od ideološkog nadmetanja. Pun vam je kufer ustaša i partizana, a domoljublje ne mjerite stranačkom knjižicom. Iako umirovljenici uglavnom nisu aktivni članovi političkih stranaka, njihov glas doista odlučuje na izborima, a mogao bi i presuditi. I što sada?

Na društvenim mrežama stariji građani sve više zazivaju neku treću opciju, ali im ovogodišnja ponuda nije dovoljno uvjerljiva: pjevač koji zagovara ministarstvo sreće, mostovi prema tradicionalizmu ili oni s imenom i prezimenom.

Na prošlim su izborima mnogi svladali abecedu varljivosti političke ponude, i razočarano shvatili da su njihovi glasovi samo poslužili za carsko uhljebljenje Mislava Kolakušića i Velibora Sinčića, ili za očuvanje saborske fotelje vječnog predstavnika umirovljenika Silvana Hrelje. Neće vas privući niti bivši ministar Mirando Mrsić kojemu je glavni slogan da je „protiv Bere“. Možda ste i vi protiv Bere, i protiv Plenkovića, i protiv Škore ili Petrova, ali za nekoga morate glasati.

Zato nemojte glasati za pojedince, već za programe. Pogledajte što vam tko obećava, koliko veću mirovinu, kakvu obiteljsku mirovinu, koliko godina priznatog staža po djetetu, koliko novih domova za starije i nemoćne, kakvu minimalnu mirovinu, kakve mjere protiv siromaštva najugroženijih. Ima još puno pitanja za koje potražite odgovore. Možda će to, istina, biti tek obećanja, kičeno pretjerivanje, poigravanje s brojkama. Ali i to ima svoju težinu. Znači da kroz svoju ponudu, ma kako nestvarnu i pretjeranu, nude nešto baš vama. Da im je stalo do vašega života jer su se barem potrudili napisati nešto što bi vam moglo vratiti dostojanstvo. A onda ih imate i za što prozivati, pitati, suditi im. Osim programa, pogledajte koliko je gdje lopova, kriminala, nemoralna, korupcije. Nigdje nije sve oprano i čisto, ali barem gledajte gdje je takvih manje.

I, ne, nemojte ni pomisliti da ne odete glasati. Vaš je glas važan, jer to je stvarno jedan od rijetkih trenutaka kad glas svakog čovjeka ima jednaku vrijednost. Doista je jednakopravan već time što svatko ima samo jedan glas. Slobodan je izbor iskren izbor, a odluku o tome kako će glasati birač donosi samostalno; slobodno odlučuje o izboru predstavnika koji će u njihovo ime odlučivati.

I ponosno se svečano odijenite i odite na biralište, bilo sunce ili kiša. Vaše dostojanstvo je vaše pravo da to učinite. Da izaberete. Sreća nikada nije umanjena kada je podijeljena s drugima.

U OVOM BROJU:

**STATUS NJEGOVATELJA
ZA STARIJE**

**Tko čuva moju
staru majku?**

IZBORI PRED VRATIMA

**Umirovljenički
glasovi donose
pobjedu**

KAKO UBITI STARCE

**Tko je kriv –
Škaričić ili virus?**

**SKROMNA MJERA
PROTIV SIROMAŠTVA**

**Konačno usvojena
nacionalna
naknada**

HZMO: OTIMAČINA DOMOVA?

**Posao vaš,
pare naše**

Vodič HZZO-a

info.HZMO

Poštarina plaćena HP-u d.d. u sortirnici 10200 Zagreb
Šalje: Sindikat umirovljenika Hrvatske,
Trg kralja Petra Krešimira IV. br. 2, 10 000 Zagreb

Vraćeni u sustav besplatnog dopunskog

Na tisuće umirovljenika obradovala je vijest da je Hrvatski sabor konačno usvojio izmjene Zakona o dobrovoljnom zdravstvenom osiguranju kojima se od 1. svibnja 2020. povećao prihodovni cenzus za ostvarivanje prava na besplatnu policu dopunskog zdravstvenog osiguranja. Nakon upornog lobiranja u Vladi od strane Sindikata i Matice, novi cenzus je usvojen sa 79 glasova „za“. Naime, nakon usklađivanja mirovina početkom travnja za 0,7 posto SUH-u su se počeli obraćati umirovljenici koji su i zbog повиšice od desetak kuna morali početi plaćati dopunsko zdravstveno osiguranje.

Tako je Blanka Palenkić napisala da je zbog prelaska cenzusa za 30 kuna morala početi plaćati 70 kuna dopunsko. Snježani Marković primanja su bila viša za samo 28 kuna od cenzusa i također je dobila obavijest od HZZO-a da mora plaćati. A što tek reći o Zoranu Jurkoviću iz Daruvara čija mama ima mirovinu koja je za 10 kuna prešla cenzus i morala bi početi plaćati dopunsko. No, svih troje, kao i još desetak tisuća umirovljenika novim zakonom vratit će se u sustav besplatnog dopunskog i neće morati plaćati 840 kuna godišnje.

Naime, cenzus je za samca porastao za 61 kunu – na 2.000 kuna, odnosno za 47 kuna – na 1.563 kune za člana obitelji. Važno je napomenuti da će se cenzus svake godine usklađivati u studenom i to u iznosu koji odgovara porastu mirovina temeljem dva usklađivanja u godini, kako bi se spriječilo novo „ispadanje“ umirovljenika iz sustava besplatnog dopunskog.

Donošenjem zakona okončana je dugogodišnja borba i lobiranje umirovljeničkih udruga, točnije od 2004. godine od kada se nije mijenjao cenzus, što znači da je na desetke tisuća umirovljenika moralo početi plaćati dopunsko iz svojih skromnih mirovina. Predstavnici SUH-a i MUH-a prvotno su zahtijevali da se novi cenzus utvrdi na razini hrvatske linije

siromaštva od 2.485 kuna, međutim kako potrebna sredstva nije moguće osigurati, prihvatilo se ovo kompromisno prijelazno rješenje.

No, to rješenje nije zadovoljilo predsjednika Hrvatske stranke umirovljenika Silvanu Hrelju, koji, iako je znao da kao oporbena stranka nemaju šanse progurati svoju verziju zakona s višim iznosom cenzusa, ali bez usklađivanja, svejedno je glasao protiv novog zakona. Do posljednje se kapi krvi borio protiv izmjena koje su SUH i MUH uspjele izboriti u pregovorima s Vladom, čime je vraćeno besplatno dopunsko tisućama umirovljenika. Najvažnije je što zbog usklađivanja mirovine više niti jedan umirovljenik neće izgubiti besplatno dopunsko osiguranje.

MINISTARSTVO RADA I MIROVINSKOG SUSTAVA DISKRIMINIRA STARIJE

Bez potpore za radnike umirovljenike

Pandemija koronavirusa natjerala je Vladu da donese brojne mjere kako bi spasila gospodarstvo. Jedna od njih je i potpora za očuvanje radnih mjesta, pa je tako država uvela financiranje do 100 posto troška neto minimalne plaće u ožujku, odnosno 3.250 kuna, a za travanj i svibanj po radniku je dodjeljivala 4.000 kuna, a za neke će se te mjere nastaviti i u narednim mjesecima.

Dobar potez Vlade, nažalost, nije uključio i one najugroženije, umirovljenike koji su zbog svog lošeg standarda primorani raditi. Njih oko 12 tisuća koji rade do polovice punog radnog vremena jednostavno su zaboravljeni, odnosno ta mjera ne odnosi se na njih. Zbog toga je Sindikat umirovljenika Hrvatske 30. travnja 2020. poslao upit Ministarstvu rada i mirovinskog sustava i ministru Aladroviću kojim se željela skrenuti pozornost na očiglednu diskriminaciju umirovljeničke radničke populacije. Umirovljenici koji rade imaju ugovore o radu, sva prava i obveze iz radnog

odnosa, plaćaju zakonske doprinose i poreze, a sada su izostavljeni iz prava na potporu.

Stoga je SUH upitao Ministarstvo hoće li i kada poduzeti mjere kojima će se ispraviti ova nelogična i neprimjerena nepravda. Odgovor, negativan, stigao je gotovo mjesec dana kasnije.

„Moramo istaknuti činjenicu da je ova potpora u provedbi već dva mjeseca i kako je do sada isplaćeno 1,9 milijardi kuna, za više od 82.000 poslodavaca i preko 500.000 radnika. Navedeno predstavlja izrazito financijsko opterećenje za državni proračun, dok u isto vrijeme Vlada Republike Hrvatske osigurava sigurnu i redovnu isplatu mirovina. Slijedom navedenoga, uvjeti provedbe ove Potpore u pogledu ciljanih skupina radnika ne uključuju umirovljenike“, stoji u štucrom objašnjenju ministarstva od 28. svibnja.

Tumačenje da umirovljenici imaju zajamčena primanja kroz mirovine pa im stoga potpora ne treba je kompletno promašeno, jer da im novac ne treba za

golo preživljavanje, umirovljenici ne bi ni radili. Za očekivati je da će izostavljanje umirovljenike iz novčanih potpora dovesti do većeg broja otkaza, čime će umirovljenici pasti u veliko siromaštvo koje može biti pogubno za njihovo zdravlje i život, a čime u vodu pada i učinak dijela mirovinske reforme.

Zanimljivo, našem sindikatu javila se 62-godišnja K.Š., umirovljenica koja radi na pola radnog vremena. Ona je podnijela zahtjev za potporu, i iznenađujuće, dobila 1.625 kuna za ožujak, dakle točno polovicu od 3.250 kuna koliko je iznosila potpora za „obične“ radnike, no za travanj i svibanj potporu nije dobila. Na naš upit zašto je umirovljenici isplaćena potpora za ožujak Ministarstvo je odgovorilo kako je „riječ o propustu ili nepravilnosti u pogledu korištenja sredstava i da umirovljenica mora vratiti taj novac“. Zamolili su novinara i da prijavi umirovljenicu na HZMO. Nevjerojatno što sve birokrati mogu izmisliti.

Igor Knežević

Tko je kriv – Škaričić ili virus?

Piše: Jasna A. Petrović

I mamo jedno pitanje: da li bi ravnatelji domova za starije i nemoćne u Splitu i Koprivnici bili jednako kazneno gonjeni da su ujedno i vlasnici tih istih domova? Da li se za javne domove u slučaju masovne smrti staraca odmah „podruštvljava“ i krivica? Pa tako nisu krivi za dosadašnji pomor 18 osoba od koronavirusa Ivan Škaričić, ravnatelj splitskog Doma, a za 12 osoba u Domu u Koprivnici ravnateljica Vesna Križan. Tu je kriv – virus. Tako je Škaričić i dalje ravnatelj, a Križan je otišla u zasluženu mirovinu kao „moralna i odgovorna“ osoba. Treba li uopće spomenuti da su oboje članovi vladajuće stranke?!

Kad je u siječnju 2020. u domu „Zelena oaza“ u Andraševcu izgorjelo živih šest staraca, nitko nije rekao da je kriv kalorifer ili ugljični monoksid, već su 4. veljače uhitili vlasnicu i ravnateljicu Gabrijelu Čičković i njezinog muža Slavka, a vodi se i kazneni postupak protiv oboje. Istina, hrvatsko je sudstvo u rodu s puževima, pa će potrajati dok se odredi kazna. No, već ima naznake kakva bi mogla biti.

Naime, kad je u listopadu 2011. u potkrovlju doma „Moj mir“ kraj Bjelovara od udara groma izgorjelo pet korisnika, započeo je dugotrajan sudski postupak protiv Draženke Habdije, koja je konačno, nakon devet godina, u travnju otišla na trogodišnju zatvorsku kaznu zbog „svjesnog nehaja“. Gle čuda, nitko nije rekao da je kriv – grom. Prije je ovdje riječ o tome da ovi vlasnici nisu članovi Stranke zbog čega bi se preokrenuo kut gledišta na pojam krivnje.

Glancanje lika i djela

Tako je Sindikat umirovljenika Hrvatske (SUH), potaknut općim glancanjem lika i djela gore spomenutih „društvenih“ ravnatelja, 19. svibnja 2020. podnio kaznenu prijavu Općinskom državnom odvjetništvu u Splitu zbog kaznenog djela iz članka 192. Kaznenog zakona (NN 125/2011), *teška kaznena djela protiv zdravlja ljudi*, i to stavka 3. Kaznenog zakona RH koji se odnosi na slučajeve kad je prouzročena smrt jedne ili više osoba.

„Proboj koronavirusa u Dom za starije i nemoćne „Split“, Vukovarska 79, Split koji vodi Ivan Škaričić, ravnatelj Doma, službeno je otkriven 7. travnja kad je objavljeno kako je zaraženo desetoro štićenika. Splitski Dom u međuvremenu je postao jedno od najsmrtonosnijih žarišta zaraze koronavirusom u Hrvatskoj – do sada je registrirano 69 zaraženih, a umrlo osamnaest korisnika“, navodi se u kaznenoj prijavi.

SUH nadalje naglašava kako je „ravnatelj Škaričić javno priznao da su nekoliko dana prije primijetili povišenu temperaturu kod više štićenika, ali to nisu prijavili epidemiološkoj službi, jer nisu posumnjali na COVID 19“. Pritom se Škaričić branio činjenicom da on nije liječnik i ne može odgovarati na stručna pitanja, iako je temeljem funkcije koju obnaša odgovoran za sve što se u Domu dogodi. Točno je, međutim, da nije kompetentan za svoj posao, jer je imenovan za ravnatelja bez natječaja i kvalifikacija jer je po struci „diplomirani arheolog i historičar“ (Izvor: Hrvatski sabor).

Inspekcije forme radi

„Inspekcija Ministarstva zdravstva vezano uz slučaj smrti štićenika“, navodi se u prijavi, „nije utvrdila nikakve propuste te je ustvrdila da „onaj dio zdravstveno inspekcijskog nadzora koji se odnosi na funkcioniranje Nastavnog zavoda za jav-

no zdravstvo Splitsko-dalmatinske županije i liječnice Doma zdravlja u Splitu je gotov i tijekom istog nisu nađeni elementi krivog postupanja. Sve je sa zdravstvenog aspekta rađeno u skladu s propisima“.

Niti inspekcija Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku u svom inspekcijskom nadzoru nije našla nikakve propuste i utvrdila je da „osobe koje su radile na ovom slučaju drže kako su u splitskom Domu poštovali sve upute Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo i Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku koje se tiču sprječavanja zaraze koronavirusom“.

Umiralište bez presedana

„Dakle prema nalazima dviju inspekcija nisu nađeni nikakvi propusti, a zaključno s danom 18. svibnja 2020. godine u Domu je bilo 69 zaraženih, a preminulo 18 korisnika od koronavirusa, čime je potvrđeno da je navedeni Dom najveće žarište i „umiralište“ od koronavirusa u Republici Hrvatskoj i apsolutno treba preispitati odgovornost ravnatelja navedenog Doma za ovu tragično nastalu situaciju, osobito stoga jer postoje indicije da se neslužbeno sumnjalo na postojanje virusa i desetak dana prije njegovog službenog otkrivanja u Domu. Tih desetak dana bi vjerojatno spasilo dio korisnika od obolijevanja i smanjilo broj ljudskih žrtava“, naglašava se u kaznenoj prijavi.

Zanimljivo je da je 23. travnja kaznenu prijavu protiv ravnatelja Škaričića, podnijela i Hrvatska udruga ugovornih ordinacija (HUUGO), tražeći kaznenu odgovornost zbog izostanka pravodobne nabave osobnih zaštitnih sredstava zdravstvenom i nezdravstvenom osoblju u direktnom kontaktu s rizičnom populacijom, kao i za nepoštivanje protokola, što je dovelo do eskalacije zaraze u Domu za starije i nemoćne.

Tko je, dakle, kriv za pomor staraca? Virus, grom i kalorifer? Ili ljudi koji su sa svjesnim ili nesvjesnim nehajem, odnosno lakomislenošću počinili kazneno djelo? Nehaj je blaži oblik krivnje i nitko tu ne misli da su splitski i koprivnički ravnatelji namjerno i svjesno išli ugroziti živote domskih korisnika. No, zato zakon uvodi i kategoriju svjesnog nehaja, pa i nesvjesnog nehaja, a tu je svakako riječ o ljudima, a ne o gromovima.

Tko čuva moju staru majku?

Milica S. iz Zagreba ima majku u čijem stanu živi te koja je nakon moždanog udara nepokretna i potrebna joj je 24-satna njega i skrb. Njezin otac je umro prije pet godina, pa je majka dobila obiteljsku mirovinu od 1.600 kuna. Ne može ju smjestiti u stacionar nekog doma, jer za društvene domove nema potrebnu vezu, a za privatni dom nema dovoljno novca, pošto je njezina plaća ispodprosječna. Dok radi neprekidno misli je li joj majka osamljena, gladna, žedna, hoće li se prehladiti u mokrim pelenama. Nema pravo ni na

će, dok se ne uspostave politike pomirenja profesionalnog i obiteljskog života, uvelike biti prepušteni crnom tržištu, nekvalitetnoj skrbi i mogućem nasilju.

Jasna C., tužna što joj je majka preminula, na neki način je i zadovoljna što je i nju i sebe pošteđjela muke i sramote. Naime, iako je iz ušteđevine mogla sufinancirati prvih pola godine njezinog smještaja u skupom privatnom domu, gdje je zbog nemara osoblja slomila kuk, morala je majku preseliti u bolnicu pa u jeftiniji dom, a onda ju vratiti k sebi i tamo ostavljati bez nadzora za vrijeme

lo potrebne zakonske pretpostavke, a nema niti odgovarajućih politika pomirenja profesionalnog i obiteljskog života koje bi olakšale provedbu ustavne obveze brige o starim i nemoćnim roditeljima i starijim članovima obitelji, što zbog tradicionalne raspodjele skrbi posebno teško pogađa žene.

Prema izvješćima Pučke pravobraniteljice za 2015. i 2016. godinu briga o starijim osobama u pravilu se temelji na obiteljskoj solidarnosti pa tako u Hrvatskoj za svoje nemoćne članove obitelji brine oko 17% osoba u dobi od 35 do 49 godina. Dio je to tzv. neformalne skrbi za starije i nemoćne, koju pružaju braćni drugovi ili djeca svojim roditeljima i rođacima.

Umirališta bez dostojanstva

Oni koji brinu o ostarjelim roditeljima ili rođacima moraju se sami snalaziti i koristiti socijalne usluge na crno, što otvara vrata prijevarama, iskorištavanju, ali i nasilju koje je vrlo teško pratiti, jer ne postoje niti precizne statistike prema dobi. Vidljivo je da se godinama problematizira ostvarivanje prava na status njegovatelja za skrb o starijim osobama uz brojna obećanja da je postupak u tijeku ili da je projekt u tijeku, a za to vrijeme niz osoba će se u vrlo teškoj situaciji i dalje morati snalaziti kako znaju i umiju.

Sindikata umirovljenika traži i očekuje da u sljedećoj Vladi, koje god bila boje i svjetonazora, najhitnije pristupe rješavanju statusa njegovatelja, kako je obvezana Strategijom socijalne skrbi za starije osobe od 2017. do 2020. godine. K tome, to je višestruko isplativo i korisno rješenje. Potomak bi imao priliku za radni staž i plaću od 4.000 kuna, posvetiti se skrbi o svom roditelju, a njemu ili njoj bi bilo vraćeno dostojanstvo. Nadalje, to bi bilo itekako korisno i za cijeli zdravstveni sustav na koji se vrši veliki pritisak da „udome“ palijativne bolesnike i druge starije osobe u potrebi za skrbi, utoliko više što su kapaciteti društvenih domova ograničeni, a velik dio obiteljskih domova su pretvoreni u nedostojanstvena umirališta.

Čekamo!

Jasna A. Petrović

koji slobodan dan zbog majke, niti na bolovanje. Takvih je kćerki, pa i sinova i snaha, unuka, doista na tisuće, a nemaju nikakvu mogućnost brinuti o svojim roditeljima.

Bili su se malo ponadali kad su čuli prije nekoliko godina da je Strategijom socijalne skrbi za starije osobe 2017.-2020. predviđeno uvođenje statusa njegovatelja, no sada se čini da je Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku odustalo od te mjere. U obrazloženju samo navode da je u tijeku provedba projekta „Formalni i neformalni oblici skrbi za starije osobe – analiza i istraživanje“ te da će o pribavljenim podacima ovisiti prijedlozi zakonskih rješenja. Iako su Strategijom čvrsto obećali do 2020. izraditi zakonski okvir za status njegovatelja starijeg i nemoćnog člana obitelji.

Mama se ugasila

Tako će, čini se, osobe koje skrbe o starim i nemoćnim članovima i nadalje se morati snalaziti bez bolovanja, dopusta i stručne podrške, iako uz svoj redovni, obavljaju i dodatni, psihofizički i emocionalno zahtjevniji posao, a stariji

posla. Mama se naprosto ugasila, svjesna da je teret i vlastitijoj kćerki i samoj sebi.

Sindikata umirovljenika Hrvatske je imao svoju predstavnicu u radnoj skupini za izradu spomenute Strategije te je i predložio uvođenje takvog instituta njegovatelja za starije osobe u Zakon o socijalnoj skrbi. Nažalost, u ovoj Vladi je Ministarstvo za demografiju jedna od najslabijih karika, a posebno u mandatu ministricice Bedeković.

Sporo Ministarstvo

Sindikata je 15. svibnja 2020. godine uputio Ministarstvu i Vladi RH ponovljenu inicijativu za ostvarivanje prava na status njegovatelja za skrb o starijim osobama kojom je predložio da se po hitnom postupku unese dopuna članka 63. Zakona o socijalnoj zaštiti dodavanjem točke: „(4) Pravo na status njegovatelja ima osoba čiji je roditelj ili stariji član obitelji ovisan o pomoći i njezi druge osobe ili je u potpunosti nepokretan, a nije smješten u udomiteljskoj obitelji ili domu za starije i nemoćne osobe.“

Iako je ovo zadnja godina provedbe Strategije, Ministarstvo nije poduze-

Nacionalna naknada

Isto smo dočekali. Zadnji dan prije raspuštanja pred parlamentarne izbore, 18. svibnja 2020. Hrvatski sabor je sa 115 glasova za i jednim protiv usvojio Zakon o nacionalnoj naknadi za starije osobe, koji će usrećiti oko 20 tisuća siromašnih hrvatskih građana starijih od 65 godina, koji će popuniti svoj siromašni budžet za 800 kuna mjesečno. SUH je aktivno sudjelovao u radnoj skupini i uspio uvelike utjecati na oblikovanje zakona.

Podsjetimo, upravo je na prijedlog SUH-a ministarstvo za socijalnu politiku uvelo u Strategiju socijalne skrbi za starije osobe u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2017. do 2020. nacionalnu „mirovinu“ za starije osobe koje ne ostvaruju mirovinu na temelju prethodnog rada i plaćenih doprinosa. Poslije je na inzistiranje umirovljeničkih udruga prvotni naziv promijenjen u nacionalnu naknadu za starije osobe iz razloga što nije riječ ni o kakvoj mirovini, već o socijalnoj naknadi koja će se plaćati iz državnog proračuna, a ne iz mirovinskog fonda.

Nije otimačina za neradnike

Nažalost, zbog prvotnog naziva „nacionalna mirovina“ u javnosti se stvorila zabluda pa su mnogi umirovljenici tu socijalnu potporu doživjeli kao otimačinu iz mirovinskog fonda za neradnike.

No, nije riječ o nikakvim neradnicima, već zapravo o 20 tisuća starijih osoba, uglavnom žena iz ruralnih krajeva, koje su manje sudjelovale u plaćenom radu izvan kuće, radile su neprijavljene u poljoprivredi i domaćinstvu i nisu stekle uvjete za mirovinu. Opći uvjeti za ostvarivanje prava na nacionalnu naknadu su hrvatsko državljanstvo, starosna dob od najmanje 65 godina i prebivalište u Republici Hrvatskoj u neprekidnom trajanju od 20 godina prije podnošenja zahtjeva za ostvarivanje prava.

Također, propisani su i dodatni uvjeti, tj. da osoba mora živjeti u kućanstvu u kojem su prihodi po članu obitelji niži od 800 kuna mjesečno. To znači da ako bračni par ima jednu mirovinu višu od 1.600 kuna, onaj/j bez mirovine ne ostvaruje pravo na ovu naknadu. S isplatom se kreće od 1. siječnja 2021. godine, a procjene su da će u sljedećoj godini za tu namjenu država trebati isplatiti 134 milijuna kuna, a godinu nakon toga 184 milijuna kuna. Važno

je istaknuti i da će se iznos od 800 kuna usklađivati prema stopi promjene indeksa potrošačkih cijena jednom godišnje prema podacima Državnog zavoda za statistiku, uz uvjet da je stopa veća od nule.

Zbunjujuća uloga HZMO-a

No, ono što je zbunjujuće je da će odluku o usklađivanju nacionalne naknade

za starije osobe donositi Upravno vijeće Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, iako je riječ o socijalnoj potpori, a ne o mirovini. Također, SUH i MUH su tražili da HZMO ne bude javna ustanova nadležna za provedbu postupku i isplatu naknada, već da se nacionalne naknade za starije osobe trebaju voditi u sustavu socijalne skrbi, kroz centre socijalne skrbi.

No, na kraju su SUH i MUH ipak prihvatili da se procedure i isplata vode preko HZMO-a, jer su predstavnici sustava socijalne skrbi na radnoj skupini otvoreno priznali kako su potkapacitirani i u nemogućnosti operativno voditi nacionalnu naknadu. No, zbog toga bi netko trebao i odgovarati, jer se upravo zbog te potkapacitarnosti sustava socijalne skrbi događaju brojni propusti.

Ništa od dostave poštom

Iako će primjena ovog zakona pomoći tisućama siromašnih starica i staraca, što je svakako uspjeh i mali pomak na bolje, treba istaknuti i neke nedostatke koje predlagači zakona nisu htjeli ugraditi u ovaj zakon.

Tako je odbijen i amandman Kluba zastupnika stranke rada i solidarnosti da se promijeni članak 10. Zakona kojim bi se nacionalna naknada mogla dostavljati i putem pošte, a ne isključivo preko bana-

ka. U amandmanu je naglašeno kako su korisnici nacionalne naknade uglavnom iz ruralnih područja, i to poglavito žene koje nemaju vlastita prijevozna sredstva te su siromašne i većinom žive na izoliranim mjestima udaljenima i od lokalnog ili međugradskog prijevoza, daleko od bankomata, banaka ili pošta.

Još ranije, tijekom savjetovanja s javnošću SUH je zatražio istu dopunu u zakonu, no odbijena je uz obrazloženje da je isplata preko banaka „tehnološki sigurniji način

isplate od isplate u gotovom novcu, a ne smiju se zanemariti troškovi, jer bi omogućavanje isplate naknade za starije osobe putem pošte opteretilo državni proračun“. Dakle, s leđa države trošak treba prebaciti na pleća siromaha?! Tako će korisnici iz ruralnih dijelova Hrvatske morati nalaziti načina kako da dođu do svoje naknade. Pravo na dostavu mirovina poštom umirovljenima nakon 1. siječnja 2014., podsjećamo, ukinula je Vlada

Zorana Milanovića i tadašnji ministar Mirando Mršić, a ova Vlada nastavila je istu politiku, koja je preuzeta i u načinu isplate nacionalne naknade. Samo preko banke, jer banke moraju profitirati.

Bez imovinskog cenzusa

Nije prošao ni drugi SUH-ov prijedlog, a to je da se omogući korisničko pravo i osobama starijim od 65 godina koji ispunjavaju uvjete, a imaju sklopljen ugovor o dosmrtnom ili doživotnom uzdržavanju, ali su pokrenuli sudski postupak za njegovo poništavanje zbog neodgovarajuće skrbi za uzdržavanu osobu.

Tijekom rada na zakonu SUH je predlagao da se prihodovni cenzus odnosi na svakog pojedinca, a ne na obitelj, jer se ovako zanemaruje rodni aspekt siromaštva. Ipak, kako su brojni stručnjaci neoliberalnog svjetonazora inzistirali da se uvede i imovinski cenzus, uspjelo se samo s prihodovnim.

Iako, dakle, ima nedostataka, donošenje zakona treba pozdraviti, jer će pomoći mnogim teškim socijalnim slučajevima da poprave, barem malo, kvalitetu svog života. Treba podsjetiti kako samo jedan posto starijih osoba prima zajamčenu minimalnu naknadu (tj. stalnu socijalnu pomoć), pa je ovo ipak obuhvaćanje daljnjih dva posto. I to je nešto.

Igor Knežević

Umirovljenički glasovi donose pobjedu

Nada u bolje sutra i popravak životne i materijalne situacije, nažalost, tužna je svakodnevica većine hrvatskih umirovljenika. Mogućnost da možda nešto promijene umirovljenici imaju svake četiri godine, na parlamentarnim izborima. Nova prilika kuca na vrata, 5. srpnja svi punoljetni građani, među njima i preko 1,2 milijuna umirovljenika, birat će svoje predstavnike u Saboru.

Prema anketama HDZ i SDP imaju otprilike istu potporu, pa će se do izbora voditi bitka za svakog glasača. Glasovi umirovljenika čine trećinu biračkog tijela pa ne čudi što su političke stranke zadnjih mjeseci jako koketirale s tom populacijom.

Novi početak SDP-a

Najviše obećanja usmjerenih umirovljenicima uputio je SDP, koji je krajem veljače predstavio svoj program „Ispiši budućnost“, da bi krajem svibnja sa svojim partnerima u Restart koaliciji predstavio najnoviju verziju programa pod nazivom „Novi početak“. U njemu se navodi kako će garantirati umirovljenicima s 40 godina staža mirovinu u vrijednosti od 70 posto prosječne plaće, što bi iznosilo oko 4.750 kuna. Također, povećali bi minimalnu plaću na 4.000 kuna, što bi značilo da će umirovljenici koji rade na pola radnog vremena, uz cijelu mirovinu, imati garantiranu plaću od 2.000 kuna. U programu je navedeno da bi se uvelo i treće usklađivanje mirovina, koje bi iznosilo polovicu stope rasta BDP-a.

Predlaže se i novi model obiteljskih mirovina, na način da bi preživjeli bračni partner naslijedio 100 posto mirovine pokojnog partnera ako nema vlastitih primanja. Također, predlaže se i nasljeđivanje dijela mirovine pokojnog bračnog partnera uz primanje vlastite mirovine, ali nije navedeno koji udjel mirovine bi se mogao naslijediti. Od 1. siječnja 2019. sve nove umirovljenice dobile su šest dodatnih mjeseci staža po djetetu, a Restart koalicija obećava da će pravo na taj dodatak dati svim majkama umirovljenicama, bez obzira na datum umirovljenja.

Iako je cenzus za besplatno dopunsko nedavno podignut na 2.000 kuna, Restart koalicija najavljuje povećanje cenzusa, no ne navode se točne brojke, iako je koalicijski partner HSU nedavno predlagao iznose od 2.340 kuna za samca i 1.830 kuna po članu obitelji. Također, zabranili bi sporne ugovore o dosmrtnom uzdržavanju, inicirali bi uvođenje institucije Pravobranitelja za starije osobe i ukinuli bi plaćanje 3 posto zdravstvenog doprinosa za umirovljenike, za što im je ideja očito došla od našeg sindikata koji se godinama bori za rješavanje tih problema. Poticali bi i izgradnju novih smještajnih kapaciteta u domovima za starije,

a Bernardićevo obećanje o 10.000 novih mjesta čini se ipak ishitrenim.

HDZ s umjerenijim obećanjima

Manje od mjesec dana prije izbora HDZ je predstavio svoj program pod nazivom „Sigurna Hrvatska“. Za razliku od Restart koalicije HDZ umirovljenicima obećaje manje. Tako u programu navode da će umirovljenicima u sljedećem mandatu povisiti mirovine za najmanje 10 posto, korisnicima obiteljske mirovine omogućit će pravedniji način izračuna mirovine, no ne navode po kojem modelu. Navode i da će nastaviti sa širenjem kruga umirovljenika koji mogu raditi do polovice radnog vremena, no izriekom ne govore da će to omogućiti obiteljskim umirovljenicima, koji danas ako se zaposle gube mirovinu. Za razliku od Bernardića, Plenković tvrdi da će izgraditi novih 1.500 mjesta u domovima za starije.

HDZ obećaje i da će podizati mirovine s ciljem da prosječna mirovina dosegne 50 posto prosječne neto plaće. Zanimljivo, u programu za prošle izbore taj postotak iznosio je 60 posto. Poticat će i dulji ostanak u svijetu rada i nakon 65. godine života, a najavljuju i daljnje jačanje II. mirovinskog stupa, što je zapravo pogodno za manji postotak, onih bogatijih umirovljenika. Mirovinskim fondovima, koji upravljaju s iznosom većim od 100 milijardi kuna, omogućit će se značajnija ulaganja u hrvatsko gospodarstvo. I to je uglavnom to od HDZ-a, koji se u programu pohvalio rastom mirovina u proteklom mandatu od 12 posto, iako je zapravo riječ bila o redovitom usklađivanju mirovina s rastom troškova života i plaća, zatim povećanjem najniže mirovine za 227 kuna, kao i uvođenjem 6 mjeseci staža po djetetu za nove umirovljenice.

Ono najvažnije, a što HDZ nije spomenuo u novom programu, je da je novom mirovinskom reformom tadašnji ministar rada Pavić omogućio umirovljenicima da prilikom odlaska u mirovinu mogu odabrati opciju kao da su štedjeli samo u I. stupu međugeneracijske solidarnosti. Time je

zapravo spasio preko 50 posto budućih umirovljenika kojima će mirovine biti veće i neće imati veze s II. stupom koji je štetan.

Škorina deklaracija

Domovinski pokret Miroslava Škore kao treća stanka po popularnosti je donio izborni program još u ožujku, no u njemu su se umirovljenici spominjali samo u jednom odlomku u kojem se navodi problem mirovinskih fondova koji su u stranom vlasništvu. No, nakon što je Lazar Grujić iz Stranke umirovljenika ušao u koaliciju sa Škorinom strankom krajem svibnja, Škoro se pohvalio „Deklaracijom o osnovnim i neotuđivim pravima starijih osoba“. Riječ je o dokumentu koji u trenutku zaključenja ovog broja nije bio službeno donesen, već je postojao samo nacrt te nije dio službenog izbornog programa. Participirala u vlasti ili ne, ova koalicija će tražiti da se ta deklaracija usvoji u Saboru.

Ideje deklaracije preuzete su iz dokumenta kojeg je prije 10 godina napisala Matica umirovljenika, a Stranka umirovljenika poslala nam je najvažnije točke koje će se naći u njoj. Tako se navodi kako je cilj dovesti prosječne mirovine za „puni radni staž“ od 40 godina na razinu od 75 posto prosječne plaće. Tražit će se i uvođenje institucije Pravobranitelja za starije osobe, a zbog neodrživosti mirovinskog sustava smatraju da treba napraviti edukaciju i promoviranje ulaganja u privatne mirovinske stupove.

Također, smatraju da bi se mirovine trebale usklađivati ne samo s porastom plaća i životnih troškova, već automatski i s povećanjem BDP-a. U slučaju smrti bračnog partnera, zatražili bi da korisnici obiteljske mirovine imaju pravo na 50 do 70 posto njegove mirovine uz zadržavanje vlastite. Osim toga, tražit će se da se mirovine po posebnim propisima isplaćuju direktno iz proračuna, a ne kao dosad iz HZMO-a.

Komu na kraju dati povjerenje, velikim obećanjima Restart koalicije, umjerenim HDZ-a, ili Škori koji je shvatio važnost umirovljeničke populacije, ali još nije detaljno razradio svoj program? Izbor je samo vaš.

Igor Knežević

Posao vaš, pare naše

Na zahtjev predstavnika Sindikata umirovljenika Hrvatske i Matice umirovljenika u Upravnom vijeću Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje (HZMO) 10. travnja 2020. godine je članovima Upravnog vijeća dostavljena informacija o vlasništvu HZMO-a nad domovima za starije i nemoćne osobe. Umirovljeničke udruge su, naime, zatražile da se hitno usvoji zakon kojim bi se ukupno vlasništvo nad domovima „spustilo“ na županije kao osnivače, odnosno nad same domove. Poznato je da je 2001. godine Republika Hrvatska prenijela osnivačka prava nad domovima na županije, ali je zaboravila uz obveze spustiti i prava, tj. vlasništvo nad tim istima domovima.

Tako su se živahni HDZ-ovi mladi liberali koji su osvojili čelna mjesta u HZMO-u za zadnje HDZ-ove vlade, počeli veseliti kako će sada moći zarađivati i na domovima, pa su im ponudili da otkupe svoje zgrade ili im plaćaju najamninu, njima u HZMO! Možete li to zamisliti da na domovima izgrađenim radničkim novcem iz mirovinskih doprinosa, razigrani dečki žele zarađivati. Profit pod svaku cijenu! A to što su domovi zablokirani u radu, održavaju zgrade, nastoje proširiti kapacitete, ne mogu aplicirati za europske projekte i fondove, to nije njih briga. Eto, čak krajnje bahato za 40. sjednicu Upravnog vijeća uputili su opširno obrazloženje zašto su svi domovi njihovi i zašto oni na njima trebaju zarađivati.

Preuzeli vlasništvo bez obaveze

„HZMO na području Republike Hrvatske ima u vlasništvu 31 nekretninu (objekt) koje koriste ustanove – Domovi za starije (i nemoćne) osobe za obavljanje svoje djelatnosti. Zemljišnoknjižni status predmetnih nekretnina je sljedeći:

- u zemljišnim knjigama Zavod je upisan kao samovlasnik 20 objekata
- Zavod je suvlasnik nekretnine u Novigradu u suvlasničkom omjeru: Grad Novigrad 49,50%, Dom za starije i nemoćne osobe 20,50% i HZMO 30%.
- u 6 slučajeva u zemljišnim knjigama je upisano samo zemljište bez objekta, a kao nositelj vlasništva upisan je pravni prednik Zavoda, stoga je prije raspolaganja prethodno potrebno urediti zemljišnoknjižno stanje
- za 4 nekretnine domova utvrđuje se vlasništvo, Zavod raspolaže određenom dokumentacijom temeljem koje će se pokušati izmijeniti zatečeno zemljišnoknjižno stanje“.

Krajem 2015. godine izvršena je procjena tržišne vrijednosti. Ukupna tržišna vrijednost objekata domova koji su u vlasništvu (suvlasništvu) HZMO-a je 1,6 milijardi kuna, a četiri nekretnine za koje se još utvrđuje vlasništvo procijenjeno je na 122,4 milijuna kuna, ukupno, dakle, 1,74 milijarde kuna.

Šefovi HZMO-a otvoreno priznaju kako su im se u proteklom razdoblju obraćale jedinice lokalne i područne samouprave sa zahtjevima da se na njih bez naknade prenese vlasništvo nad navedenim nekretninama, što

su oni odbijali s obrazloženjem da ne mogu prenijeti vlasništvo bez naknade pa su zato predlagali uspostavu zakupnog odnosa pa čak i kupoprodaju.

Upisalo ih u zemljišne knjige

Znate li zašto domovi koji obavljaju svoje socijalne usluge izravno vezano uz nekretnine, ne mogu doista i raspolagati tim nekretninama? Eto odgovor HZMO-a. „Člankom 36. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj skrbi određeno je da će Vlada Republike Hrvatske ili ministarstvo koje ona ovlasti, prenijeti odlukom svoja osnivačka prava nad domovima socijalne skrbi na jedinice i to s 1. siječnjem 2002... Iako su prema članku 78. Zakona o ustanovama domovi umirovljenika postali javne ustanove čiji je osnivač Republika Hrvatska, Republika Hrvatska nije postala vlasnik nekretnina u kojima domovi obavljaju djelatnost“.

Dakle, da zbrka bude potpuna, jedinice područne (regionalne) samouprave nisu postale vlasnici tih nekretnina, već su postali vlasništvo mirovinskog Zavoda, jer su, navode „u svrhu rješavanja stambenih i socijalno-zdravstvenih potreba umirovljenika, pravni prednici Zavoda, investirali u izgradnju objekata domova umirovljenika sredstvima za stambenu izgradnju namijenjenim za zadovoljavanje stambenih potreba korisnika mirovina i invalida rada.

Ironija bez presedana

I tako je HZMO čudnim putevima hrvatske birokracije postao upisan u zemljišne knjige općinskih sudova kao vlasnik svih domova umirovljenika. Kako članak 35. Zakona o vlasništvu propisuje da su Republika Hrvatska i druge osobe javnog prava, u odnosu na nekretnine u njihovu vlasništvu, dužne postupati kao dobar domaćin i odgovaraju za to, HZMO uporno odbija zahtjeve za prijenosom bez naknade svog prava vlasništva na osnivače domova za starije (i nemoćne) osobe. Dakle, gle ironije, skrbe kao dobar vlasnik o svojoj (javnoj) imovini.

A rješenje je tako jednostavno, upravo onako kako je predložila Hrvatska zajednica županija koja je u listopadu 2018. uputila dopis Vladi kojim predlaže da Vlada izda suglasnost HZMO-u za darovanje nekretnina korisnicima, tj. domovima. Vlada RH do danas nije poslala odgovor. Hajde, što čekate!

Jasna A. Petrović

Produžite obustavu ovrha umirovljenicima!

Zbog posebnih okolnosti uzrokovanih pandemijom koronavirusa Sabor je 30. travnja 2020. godine jednoglasno sa 123 glasa „za“ donio Zakon o interventnim mjerama u ovršnim i stečajnim postupcima kojima se za vrijeme trajanja posebnih okolnosti na tri mjeseca odgađaju ovrhe na plaće i mirovine.

Zakon je stupio na snagu 1. svibnja, a na njegovo hitno donošenje utjecala je i inicijativa koju je Sindikat umirovljenika Hrvatske uputio Vladi 17. travnja. Bila je to odlična vijest za 21.136 umirovljenika nad kojima je Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje provodio ovrhe. Zbog malih mirovina, ovršeni umirovljenici doslovno su morali moliti za milost kako bi preživjeli.

Tako se našem Sindikatu javio umirovljenik Stipe K. (81) iz Rijeke koji je prvi put nakon 15 godina dobio cijelu „moguću“ mirovinu u iznosu od 1.200 kuna. Stipe je zbog ovrhe mjesečno dobivao samo 170 kuna, a da bi preživio pomagale su mu časne sestre u čijem se samostanu u Rijeci hranio. No, 4.000 kn se i dalje oduzima za naplatu kredita. Naime, prije dvije godine u jednoj zelenaškoj agenciji je podigao 3.000 kuna kredita, a sada mora vratiti čak 36.000 kuna. Otkrio je kako će mu ova tri mjeseca odgode pomoći da plati struju, jer će mu je u protivnom isključiti. U kakvoj lošoj materijalnoj situaciji se nalazi govori podatak i da nema televizor, jer si ga ne može priuštiti.

Kako do novca

Slavica B. (64) iz Zagreba skupila je 30 godina staža u jednoj tvornici, a kada je tvrtka propala proglasili su je tehnološkim viškom. Kako nije mogla naći drugi posao, uzela je pripadajuću muževu obiteljsku mirovinu koja je iznosila svega 800 kuna, a par godina kasnije kad je stekla uvjete prebacila se u pri-

jevremenu mirovinu. Posljednjih deset godina na svojoj je koži osjetila kako je to biti ovršen pa ju je mjera o obustavi ovrha jako oraspoložila.

No, kad je 1. svibnja pogledala stanje na svom zaštićenom računu, sjeo joj je isti iznos koji je dobivala i prethodnih mjeseci, tako da je pomislila da je ipak ovršena. No, nitko joj nije dao precizne upute pa tako nije znala da su preostala sredstva koja bi inače bila ovršena završila na njenom drugom, glavnom računu, na koji je već zaboravila da ga ima.

Na telefon SUH-a javili su se brojni ovršeni umirovljenici s problemom po-

put Slavice, kojima se nije javno objasnilo kako podizati novce ova tri mjeseca dok im ovrhe ne sjedaju na mirovine. Većina njih ili nema karticu ili su zaboravili lozinku jer ne koriste glavni račun već godinama pa će morati u banku s osobnom iskaznicom kako bi podigli novac.

Umirovljenik Ivan Ć. iz Bjelovara nam se javio i kazao kako je njegov dug prvotno bio mali, ali mu je posljednjih 15 godina narasla kamata i više je ne može isplaćivati. Predložio je da se uvede zakonski cenzus ispod kojeg se ne može ovršiti mirovina. SUH je već to predlagao i ponovno će se založiti da se ustanovi cenzus u visini od 2.485 kuna koliko iznosi hrvatska linija siromaštva.

Sindikatu se javio i jedan profesor iz Splita koji ima ovrhu od 600 kuna već šest godina, jer je bio jamac za kredit znancu. Kazao nam je da jedva preživljava s punom starosnom mirovinom te je predložio da se odluka o obustavljanju ovrhe na mirovinama produži do kraja godine.

Produženje do kraja pandemije

SUH je, u ime svih ovršenih umirovljenika, 15. svibnja uputio novu inicijativu vladajućima u kojoj podsjeća da je u zakonu predviđeno da se mjera obustave ovrha može produžiti za tri mjeseca. U njoj piše kako u Republici Hrvatskoj ima gotovo 22.000 osoba čije su mirovine opterećene ovrhama, a u dobnoj skupini 65+ visoka je i stopa rizika od siromaštva od 28,1 posto, a prosječan udjel neto mirovine u prosječnoj neto plaći iznosi samo 38 posto.

„Ovršeni umirovljenici su u velikom dijelu po prvi put u zadnjih desetak godina dobili pune mirovine, osim ako im nisu zelenaškim kreditima ustegnuli neovršeni dijelovi mirovine, a što je čest slučaj.

Mnogi su si prvi put priuštiti normalan obrok u vlastitom domu ili ponovno uključili struju. Apeliramo na vas da svakako produžite primjenu zakona na još tri dodatna mjeseca svojom odlukom, odnosno do kraja trajanja posebnih okolnosti kako bi se na taj način bar donekle olakšao položaj brojnih umirovljenika i starijih osoba u ovim uvjetima svjetske pandemije koronavirusa“, stoji u inicijativi SUH-a.

Nakon što smo višekratno kontaktirali Vladu, od press službe smo dobili odgovor kako Vlada još razmatra mogućnost dodatnog produljenja mjere za odgodu ovrhe nad mirovinom. Odgovor se čeka.

Igor Knežević

Izdavač: Sindikat umirovljenika Hrvatske
Za izdavača: Jasna A. Petrović, glavna i odgovorna urednica
Uređuje: Uredništvo
Adresa Uredništva: 10 000 Zagreb
 Trg kralja Petra Krešimira IV. br. 2/II.
 Info: telefon/fax: 01/4655 146; 01/4635 202
 E-mail: suh@zg.t-com.hr; Web stranica: www.suh.hr
Grafički urednik: Zvonko Petrinjak

Tisak: 5. BOJA, Odra, 10020 Novi Zagreb
 Temeljem mišljenja Ministarstva kulture Republike Hrvatske br. 532-03-01/7-96-01 od 20. 2. 1996. glasilo SUH-a je, kao proizvod iz članka 18. točka 13 Zakona o porezu na promet, oslobođen obveza plaćanja poreza na promet.

Cjenik oglasnog prostora (glasilo SUH-a i web stranica www.suh.hr): za jednu stranicu 4.000 kn; za pola stranice 3.000 kn i za četvrtinu stranice 2.000 kn.

Baš nas briga za lešinarenje staraca

Sindikata umirovljenika Hrvatske po deveti put je u siječnju 2020. godine uputio Ministarstvu pravosuđa inicijativu za izmjene Zakona o obveznim odnosima (ZOO) u vezi instituta dosmrtnog i doživotnog uzdržavanja. Ovoga puta detaljno obrazložene prijedloge za ukidanje dosmrtnog uzdržavanja te donormiranje doživotnog uzdržavanja supotpisala je i Matica umirovljenika Hrvatske. Do sada su podršku ukidanju dosmrtnog uzdržavanja dali i Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku te Pučka pravobraniteljica.

Međutim, Ministarstvo se apsolutno protivi ikakvim izmjenama, ostavljajući time prostor daljnjem bujanju lešinarske industrije van svake kontrole. Sve masovnije prijave starijih osoba, koje nerijetko završe sa zanemarivanjem ili čak psihičkim i fizičkim nasiljem, očito ih ne zanimaju, jer normalno je da ugovore o uzdržavanju potpisuju neupućene starice i starci bez razumijevanja razlike.

Prijevarena će ionako biti

Upravo zato što se dosmrtnim ugovorom imovina uzdržavane osobe odmah prenosi na uzdržavatelja, prvi i početni zahtjev SUH-a i MUH-a je ukidanje instituta dosmrtnog uzdržavanja. Odgovor Ministarstva pravosuđa je kako se „brisanjem odredaba ZOO-a kojima je uređen taj ugovor ne bi onemogućilo sklapanje ugovora o dosmrtnom uzdržavanju, jer bi se takvi ugovori mogli sklapati na temelju općih odredbi obveznog prava, s time da za njihovu valjanost ne bi bila propisana navedena stroga forma“. Dakle, apsurdna li, tu nije bitno da li treba smanjiti rizik prijevara oduzimanja imovine u trenutku potpisivanja takvog ugovora, već je bitno da bi se prijave i onako događale i bez takvog instituta uzdržavanja! Poznato je da starije osobe uopće ne razlikuju dosmrtno od doživotnog uzdržavanja, pa je to argument više za ukidanje dosmrtnog koje dovodi uzdržavane osobe u zabludu.

SUH i MUH su predložili, među ostalim, da se obavezno uvede registar ugovora o dosmrtnom i doživotnom uzdržavanju pri upravnom odjelu ili centru za socijalnu skrb grada ili općine na čijem području živi primatelj uzdržavanja, kako bi se moglo pratiti proširenost takvog lešinarskog biznisa, no Ministarstvo pravosuđa i to odbija. „Smatramo da je upitna praktična svr-

ha vođenja takvog registra, jer ugovor o doživotnom uzdržavanju je jedan od imenovanih, naplatnih, dvostrano-obvezujućih ugovora“, naglašavaju, a posebno se protive mogućem uvidu u takve registre. Kako bi se onda moglo stati na kraj profesionalnim predatorima koji potpisuju na desetke, pa i stotine ugovora o uzdržavanju, jer tako najlakše dolaze do nekretnina.

Ministarstvo bez srca

Na prijedlog umirovljeničkih udruga da se ograniči broj sklopljenih ugovora na doživotno uzdržavanje na najviše dva, Ministarstvo odgovara kako bi „zakonsko ograničavanje broja ugovora o doživotnom uzdržavanju koje jedna osoba kao davatelj uzdržavanja može sklopiti bilo u suprotnosti s načelom slobode uređivanja obveznih odnosa“. U ime slobode davatelja uzdržavanja i slobodnog biznisa, Ministarstvo odbija ograničiti broj ugovora. Može ih biti i stotinjak, kao u navodnom slučaju jednog odvjetničkog ureda, ili desetak kod profesionalnih uzdržavatelja ili obiteljskih domova za starije i nemoćne. I Pučka pravobraniteljica svake godine u preporukama svog godišnjeg Izvješća o radu uporno traži od Javnobilježničke komore da uvede registar ugovora. I nikom ništa.

Pomoćnica ministra Mirela Fučkar je potpisala cijelo očitovanje, naglasivši kako ne smatra „prihvatljivim propisivanje ništetnosti ugovora samo zbog činjenice da je ugovor sklopljen s osobom određenog zanimanja“, i to zato što su SUH i MUH pozdravili što je u Zakonu o socijalnoj skrbi, koji je stupio na snagu 30. prosinca 2017., propisana ništetnost ugovora o otuđenju ili opterećenju nekretnine korisnika koji bi s korisni-

kom kojem pruža socijalnu uslugu sklopila pravna ili fizička osoba koja obavlja djelatnost socijalne skrbi ili takav ugovor koji bi sklopili bračni ili izvanbračni drug, životni partner ili neformalni životni partner te srodnik u ravnoj ili pobočnoj liniji do drugog stupnja srodstva“. Da je do ove stručnjakinje, i to bi se ukinulo jer „ne smatramo prihvatljivim propisivanje ništetnosti ugovora samo zbog činjenice da je ugovor sklopljen s osobom određenog zanimanja“!?

Cinizam bez presedana

Zatraženo je još puno toga, no svakako je značajan prijedlog da se tužbe za raskid ugovora rješavaju po hitnom postupku, i to da parnica počne u roku od 15 dana, a presuda donese najkasnije kroz šest mjeseci. Ministarska pravosudna ekipa je i protiv toga, jer ironiziraju kako onda proizlazi da bi razlog za propisivanje hitnosti u ovoj vrsti postupka bila životna dob primatelja uzdržavanja - u tom bi slučaju za sve parnične postupke trebalo propisati s koliko godina dob parničnih stranaka zahtijeva hitnost u postupanju, što smatramo da nije opravdano“. Ali im je opravdano da gotovo ni jedan postupak za raskid ugovora završi prije smrti tužitelja.

Teško je shvatiti žilavost Ministarstva pravosuđa kojom uporno brane institut dosmrtnog uzdržavanja koje su uveli 2006. godine bez ikakve potrebe, kao i podnormiranost instituta doživotnog uzdržavanja, kojom su širom otvorena vrata besprimjernoj pljački nekretnina starijih osoba. To je isto kao da brane zelenaške kredite, čak i kad je jasno da je riječ o pljački. Doista je vrijeme da se to pitanje konačno riješi.

Jasna A. Petrović

Nakon korone - novo socijalno društvo

Što kažete na ideju da se u svim zemljama uvede univerzalni temeljni dohodak, dovoljno visok da se može preživjeti uz dovoljno hrane i plaćene režije?

Ekonomski utjecaj koronavirusa izazvao je ponovno otvaranje pitanja univerzalnog temeljnog dohotka, kao potencijalnog središnjeg pojma sustava socijalne zaštite usmjerenog ka budućnosti, a koji bi bio jednako primjenjiv na lokalnoj, globalnoj, ali i svim razinama između.

Pandemija je usmjerila misli čovječanstva na solidarnost i zajedništvo, pa i na promišljanja ne samo kako riješiti mnoge neposredne izazove, već i kakav svijet želimo vidjeti nakon krize. U tom kontekstu ne iznenađuje da se ponovno pojavljuju pozivi na uvođenje takvog dohotka osnovne socijalne sigurnosti za svakog stanovnika. No, ni to ne može bez prepreka.

Solidarnost se isplati

Glavna je zabrinutost da će takav dohodak destimulirati rad, što je pogrešno vjerovanje koje je već dokinuto reakcijama na ovu krizu. Druga je dvojba da bi taj univerzalni dohodak jednostavno bio preskup te da bi „istisnuo“ druge oblike korisnih socijalnih izdataka, kao što su na primjer nužne usluge poput zdravstva. No, zar nisu vlade širom svijeta na ovu korona krizu reagirale tako da oslobađaju financijska sredstva u iznosima koji su još prije koji tjedan bili nezamislivi. U mnogim zemljama je svim građanima ili barem umirovljenicima isplaćen dodatak (npr. 100 eura u Srbiji, 130 do 300 eura na mirovine u Sloveniji). Socijalne restrikcije koje obično prate ekonomske krize, stavljene su na led.

Hajdemo pojasniti što je univerzalni temeljni dohodak. To su redovna novčana primanja koja se bezuvjetno isplaćuju svima bez prethodnog provjeravanja imovinskog stanja ili radnog statusa. To je možda najjednostavniji, najizravniji i najučinkovitiji oblik osiguranja temeljnog dohotka koji možemo zamisliti, osobito ako „svi“ uključuje sve stanovnike određenog područja ili administrativne jedinice. Takav prihod uključuje djecu, umirovljenike, migrante i tražitelje azila, one koji se školuju ili su u nekom obliku obuke, volontere, te njegovatelje bez naknade, što su naravno naj-

češće žene. Naravno, u krizi poput ove koja slijedi nakon pandemije, taj bi dohodak pomogao onima koji trenutno ne rade, uključujući i privremeno nezaposlene.

Mentalno i ekonomsko blagostanje

Čini se da je ova ideja odjeknula u javnosti. Timothy Garton Ash sa sveučilišta Oxford nedavno je objavio istraživanje i otkriće da 71 posto Europljana sada podržava univerzalni temeljni dohodak. Istovremeno, izvješće o finskom eksperimentu s osnovnim dohotkom pokazalo je neke pozitivne rezultate, u smislu mentalnog i ekonomskog blagostanja primatelja, i to bez smanjenja zaposlenosti. Finski ministri stoga predlažu da se, ne više kao eksperimentalni projekt, uvede u postkorona vrijeme cjeloviti model, uvjereni kako će jamčiti sigurnost toliko potrebnu u doba nesigurnosti.

Kakve posljedice ima trenutna kriza za slučaj univerzalnog temeljnog dohotka i vjerojatnost da će on dobiti pravu političku privlačnost u razvijanim državama, odnosno barem u svim zemljama članica Europske unije? Ako bi se krize ponovile, važno je rehabilitirati pitanje ekonomske i socijalne ravnoteže, te na odgovarajućoj razini pružiti osnovnu sigurnosnu mrežu.

Koliko će trajati oporavak poslije pandemije krajnje je neizvjesno, ali najvažnije je pitanje hoće li prihodi u razvijanim državama biti više ili manje nesigurni nakon oporavka. Upečatljiviji aspekt krize bila je mnogo šira svijest o nesigurnosti specifičnih radnih odnosa i iskustvu prekarnih radnika u nesigurnim oblicima rada. To bi moglo stvoriti zamah za poboljšanje njihove plaće i sigurnosti kroz regulaciju i zakonodavstvo - možda putem temeljnog dohotka. Mnoge su države, poput Hrvatske, u prvim reagiranjima uvele snošenje minimalne plaće, odnosno refundaciju isplaćenih u dijelu iznosa.

No, iako se ekonomska opravdanost za rješavanje nesigurnosti dohotka može mijenjati, politika koja stoji iza univerzalnog temeljnog dohotka ostaje izazov. Da bi se provodila politika potrebna je široka podrška različitih stranaka i grupacija, ali vidljivo je koliko su duboko podijeljeni čak i pristaše socijalne države u svezi s ta-

kvim temeljnim dohotkom. Bilo je to vidljivo u Hrvatskoj s nevjerojatnim reakcijama jedine parlamentarne umirovljeničke stranke HSU protiv nacionalne naknade za starije osobe, kojom bi se svima starijima od 65 godina i s prihodima nižima od 800 kuna osigurao takav iznos za preživljavanje. Protiv isključivog prihodovnog kriterija, a bez imovinskog, reagirali su i brojni neoliberali bliski financijskoj industriji.

Mladi su „za“

Međutim, podrška univerzalnom temeljnom dohotku je velika kod mlađih osoba koje nisu nužno najozbiljnije pogođene pandemijom. Kako nisu materijalno ovisne o općem osnovnom dohotku, njihova je motivacija uglavnom ideološka ili vrijednosna, izvedena iz ideje o istinski univerzalističkom pravu bez ikakvih radnih zahtjeva. S druge strane, neki tradicionalno jaki pristaše države blagostanja, poput starijih osoba s manje formalnog obrazovanja, i dalje su skeptični prema univerzalnom temeljnom dohotku. Jasno preferiraju tradicionalne preraspodjele i programe socijalnog osiguranja.

Uvođenje novih socijalnih programa, kako pokazuje povijest, uglavnom ovisi o pronalaženju širokih i održivih koalicija među različitim političkim skupinama. Teško da je ikada bilo dovoljno imati podršku samo onih koji bi bili izravni korisnici. U slučaju ovog univerzalnog dohotka međutim, nedostaje podrška još nekih skupina koje su u nepovoljnijem položaju, a koje inače podržavaju preraspodjelu i socijalnu državu općenito, zaslužuju više pozornosti u raspravi. Kako okupiti obje skupine - one koji podržavaju opći osnovni dohodak iz uglavnom ideoloških razloga i one koji bi imali koristi u smislu materijalnog osobnog interesa - ostaje izazov bez odgovora.

I tako su se povezali Europski stup socijalnih prava koji je 2017. godine u točki 14. predvidio kao jedno od 20 temeljnih načela da „svatko kome nedostaju dovoljna sredstva za život imaju pravo na odgovarajuća minimalna primanja kojima će im se jamčiti život u dostojanstvu u svim fazama njihovog života, kao i učinkovit pristup u doseganju dobra i usluga“. U nadi da će to biti i ostvareno...

Jasna A. Petrović

Vodič obveznog zdravstvenog osiguranja

PRIOLOG GLASILU SINDIKATA UMIROVLJENIKA HRVATSKE U LIPNJU 2020.

NOVOSTI U OBVEZONOM ZDRAVSTVENOM OSIGURANJU

UPRAVNO VIJEĆE HZZO-a

Na 230. sjednici Vlade Republike Hrvatske, održanoj 14. svibnja 2020. godine, zbog isteka mandata razriješen je dio članova Upravnog vijeća Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje (HZZO).

Razriješeni su doc. dr. sc. Dario Nakić, Edita Burčul, prof. dr. sc. Drago Prgomet, prof. dr. sc. Diana Delić-Brkljačić, dr. med., mr. sc. Miroslav Venus, dr. med., Milka Kosanović, Ljiljana Oštrić-Anić, dr. med. i Tomislav Dulibić.

Dijelom novih članova Upravnog vijeća HZZO-a, koji se imenuju kao predstavnici osiguranih osoba HZZO-a, predstavnici davatelja zdravstvenih usluga – zdravstvenih radnika, predstavnici Gospodarsko-socijalnog vijeća i kao predstavnik ministarstva nadležnog za zdravstvo, imenovani su: doc. dr. sc. Dario Nakić, dr. med., mr. sc. Hrvoje Pezo, dr. med. dent., prof. dr. sc. Drago Prgomet, dr.

med., prof. dr. sc. Ivica Lukšić, dr. med., mr. sc. Miroslav Venus, dr. med., Milka Kosanović, Tajana Drakulić i Tomislav Dulibić.

Nakon što je 22. svibnja 2020. godine održana konstituirajuća sjednica novo Upravno vijeće HZZO-a je 28. svibnja 2020. godine održalo svoju 1. redovnu sjednicu.

U nastavku donosimo najvažnije sa sjednice.

Novi lijekovi i nova suvremena pomagala na listama HZZO-a

Na liste lijekova te liste ortopedskih i drugih pomagala HZZO-a uvršteni su novi lijekovi i nova suvremena pomagala.

U redovnoj proceduri na liste lijekova HZZO-a stavljena su dva nova lijeka:

- prasugrel za sprječavanje aterosklerotskih događaja u bolesnika s akutnim koronarnim sindromom i

- lorlatinib za liječenje ALK + karcinoma pluća.

IZ SADRŽAJA:

• Razriješen dio članova Upravnog vijeća HZZO-a

• Prva redovna sjednica održana 28. svibnja 2020.

- Novi lijekovi i nova suvremena pomagala na listama HZZO-a

- Dodatna sredstva Klinici za infektivne bolesti „Dr. Fran Mihaljević“

Dodatno su na liste lijekova HZZO-a stavljene nove generičke i kliničke paralele te novi oblici i/ili nova pakiranja već postojećih lijekova.

Stavljanjem novih lijekova te novih generičkih i kliničkih paralela na liste proširuje se spektar lijekova koji osigurane osobe HZZO-a mogu za svoje liječenje ostvariti na teret sredstava obveznoga zdravstvenog osiguranja.

Na Osnovnu listu ortopedskih i drugih pomagala HZZO-a stavljena su nova, suvremena pomagala iz skupine pomagala kod šećerne bolesti koja imaju mogućnost povezivanja s aplikacijom na pametnim uređajima.

Također su na Osnovnu listu ortopedskih i drugih pomagala stavljena i unaprijeđena pomagala nove generacije iz skupine pomagala za kretanje te istovrsna pomagala iz skupine pomagala za disanje, a kako bi se osiguranim osobama HZZO-a omogućila veća dostupnost različitih modela ortopedskih i drugih pomagala na koja ostvaruju pravo na teret sredstava HZZO-a.

Dodatna sredstva Klinici za infektivne bolesti „Dr. Fran Mihaljević“

Radi sprečavanja širenja i liječenja koronavirusa (2019mCov) HZZO je za mjesec lipanj 2020. godine osigurao Klinici za infektivne bolesti „Dr. Fran Mihaljević“, osnovom upute Ministarstva zdravstva, dodatnih 1,5 milijuna kuna.

HZZO je 1,5 milijuna kuna na mjesečnoj razini Klinici za infektivne bolesti „Dr. Fran Mihaljević“ već osigurao i za ranije mjesec, za veljaču, ožujak, travanj i svibanj, za poduzimanje svih mjera sprečavanja širenja COVID-2019 virusa na području Republike Hrvatske.

Utvrđen način plaćanja troškova COVID -19 ambulanti

HZZO je u skladu s uputom Ministarstva zdravstva utvrdio način plaćanja posebno izdvojenih ambulanti za pregled osiguranih osoba HZZO-a pod sumnjom na zaraženost od koronavirusa (tzv. COVID-19 ambulante) organiziranih u djelatnostima obiteljske (opće) medicine i dentalne (polivalentne) zdravstvene zaštite.

Novčana sredstva za rad COVID-19 ambulanti namijenjena su za dnevne troškove ambulanti te za naknade za sudjelovanje u radu COVID-19 ambulanti.

Time je HZZO za vrijeme posebne epidemiološke situacije uz sva postojeća izdvajanja osigurao i dodatna sredstva za spomenute COVID-19 ambulante, a sve s ciljem pravovremenog otkrivanja oboljelih od koronavirusa, liječenja oboljelih i suzbijanja širenja bolesti.

Hitna medicina na državnim cestama i autocestama

U cilju povećanja sigurnosti u prometu tijekom turističke sezone, HZZO je i ove godine za provođenje hitne medicine na državnim cestama ozlijeđenih i oboljelih osoba na području Republike Hrvatske od mjeseca lipnja do rujna, osigurao potrebna sredstva, oko 6,8 milijuna kuna.

Sredstva su namijenjena županijskim zavodima za hitnu medicinu koji će organizirati dodatne timove hitne medicine.

Dežurstva će biti organizirana na 17 pučkovina na utvrđenim dionicama autocesta i na državnim cestama, na lokacijama: Brinje, Dugopolje Skradin, Split, Makarska, Baška voda, Podaca, Crikvenica, Pazin, Plitvička jezera, Tisno, Karlobag, Senj, Nin, Zadar, Novalja i Čilipi.

Dežurstvo dodatnih timova hitne medicinske pomoći bit će organizirano za ukupno 89 dana, za razdoblje od 19. lipnja do 15. rujna 2020. godine od 00 do 24 sata.

Financiranje rada pod nadzorom doktora medicine bez specijalizacije te pripravničkog staža zdravstvenih radnika

U cilju zapošljavanja što većeg broja doktora medicine u zdravstvenom sustavu Republike Hrvatske HZZO će i nadalje financirati rad pod nadzorom doktora medicine bez specijalizacije.

Također se nastavlja i financiranje rada pripravnika – doktora medicine, doktora dentalne medicine, magistara farmacije i magistara medicinske biokemije i laboratorijske medicine.

Radi navedenoga HZZO će u najkraćem roku provesti javne natječaje za financi-

ranje rada pod nadzorom doktora medicine bez specijalizacije te za financiranje pripravničkog staža zdravstvenih radnika - doktora medicine, doktora dentalne medicine, magistara farmacije i magistra medicinske biokemije i laboratorijske medicine.

Nakon provedenih natječaja, ugovorne

zdravstvene ustanove i drugi ugovorni subjekti HZZO-a će sklopiti ugovore o radu s odabranim kandidatima, na osnovi kojih će HZZO sklopiti ugovore o financiranju s ugovornim zdravstvenim ustanovama i drugim ugovornim subjektima HZZO-a, a sve u cilju što bržeg zapošljavanja doktora medicine i drugih zdravstvenih radnika.

ZAKON O IZMJENAMA I DOPUNI ZAKONA O DOBROVOLJNOM ZDRAVSTVENOM OSIGURANJU

Hrvatski sabor je na sjednici održanoj 30. travnja 2020. godine donio Zakon o izmjenama i dopuni Zakona o dobrovoljnom zdravstvenom osiguranju.

Zakon je objavljen u „Narodnim novinama“ broj 53 od 30. travnja 2020. godine, a na snagu je stupio 31. travnja 2020. godine.

Navedenim Zakonom o izmjenama i dopuni Zakona o dobrovoljnom zdravstvenom osiguranju, izmijenjen je članak 14.b Zakona o dobrovoljnom zdravstvenom osiguranju („Narodne novine“, broj 85/06., 150/08. i 71/10.), koji propisuje prihodovni cenzus za ostvarivanje prava na plaćanje premije dopunskoga zdravstvenog osiguranja iz sredstava državnog proračuna, na način da osigurane osobe HZZO-a ostvaruju to pravo ako im prihodovni cenzus mjesečno po članu obitelji ne prelazi 1.563,23 kuna, odnosno ako se radi o osiguraniku samcu kojem prihodovni cenzus mjesečno ne prelazi 2.000,00 kuna.

Prihodovni cenzus povećava se svake kalendarske godine prema stopi povećanja prihodovnog cenzusa koja se utvrđuje tako

da se zbroji stopa promjene prosječnog indeksa potrošačkih cijena u prethodnoj godini u odnosu na godinu koja joj prethodi i stopa promjene prosječne brutoplaće svih zaposlenih u Republici Hrvatskoj u prethodnoj godini u odnosu na godinu koja joj prethodi, i to:

– ako je udio stope promjene prosječnog indeksa potrošačkih cijena u zbroju stopa manji ili jednak 50 %, stopa usklađivanja prihodovnog cenzusa određuje se tako da se zbroji 30 % stope promjene prosječnog indeksa potrošačkih cijena i 70 % stope promjene prosječne brutoplaće ili

– ako je udio stope promjene prosječnog indeksa potrošačkih cijena u zbroju stopa veći od 50 %, stopa usklađivanja prihodovnog cenzusa određuje se tako da se zbroji 70 % stope promjene prosječnog indeksa potrošačkih cijena i 30 % stope promjene prosječne brutoplaće. Odluku o usklađivanju prihodovnog cenzusa donosi Upravno vijeće HZZO-a na temelju podataka Državnog zavoda za statistiku, najkasnije do 30. studenoga tekuće godine za sljedeću godinu.

- Financiranje rada pod nadzorom i pripravničkog staža

- Zakon o izmjenama i dopuni zakona o dobrovoljnom zdravstvenom osiguranju

Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje - Direkcija
Margaretska 3, 10000 ZAGREB
www.hzzo.hr

Za nakladnika: ravnatelj Lucian Vukelić, dr. med. spec.
Urednice priloga: Veronika Laušin, dr. med. spec., zamjenica ravnatelja HZZO-a
Martina Furlan, dipl. iur. i Nevenka Mirković, dipl. iur.

BESPLATNI TELEFONSKI BROJEVI

za informacije obveznog zdravstvenog osiguranja: 0800 7979
za informacije dopunskog zdravstvenog osiguranja: 0800 7989

Suspendirano slanje potvrda o životu i produžen rok za dostavu ovjerenih potvrda o životu inozemnim ustanovama

Vezano uz izvanrednu situaciju izazvanu virusom SARS-CoV-2, Australija, Bugarska, Češka Republika, Crna Gora, i Republika Sjeverna Makedonija obavijestile su Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje o načinu na koji će isplaćivati mirovinu korisnicima s boravištem u Republici Hrvatskoj s obzirom na potrebu dostavljanja potvrde o životu.

Australija

Services Australia neće obustavljati isplatu australske mirovine sljedećih šest mjeseci u slučajevima kada korisnici mirovine nisu ispunili obvezu i dostavili tražene podatke australskom nositelju socijalnog osiguranja.

Manjem broju korisnika mirovina s boravištem u Republici Hrvatskoj (isključivo osobe starije od 80 godina života i koje borave izvan Australije najmanje dvije godine) koji su zaprimili tiskanice potvrda o životu produžuje se rok dostave popunjenih i propisno ovjerenih potvrda o životu do 30. lipnja 2020.

Bugarska

Nacionalni zavod za socijalno osiguranje (National Social Security Institute – NSSI) nastavit će isplaćivati bugarsku mirovinu korisnicima koji imaju boravište u inozemstvu. Isplata mirovinskih primanja nastavit će se sve dok se izvanredne mjere u državi u kojoj korisnik mirovine ima boravište ne ukinu. Nakon ukidanja izvanrednih mjera, korisnici su obvezni u roku od 14 dana dostaviti potvrdu o životu Nacionalnom zavodu za socijalno osiguranje radi kontinuirane isplate mirovine.

Potvrde o životu prihvaćaju se i bez institucionalne ovjere, a korisnici ih moraju popuniti i potpisati te navesti razlog zašto nisu ovjerene. Popunjene tiskanice o životu mogu se poslati poštom ili elektroničkim putem na e-adresu: noi@nssi.bg.

Češka Republika

Umirovljenicima koji žive u inozemstvu i primaju mirovinu iz češkog mirovinskog osiguranja na bankovne račune mirovina će se i dalje isplaćivati na temelju dostavljene potvrde o životu.

Za vrijeme trajanja ove izvanredne situacije, najkasnije do 30. lipnja 2020. (ovaj datum podliježe promijenama), češka ustanova Czech Social Security Administration (CSSA) prihvatit će potvrdu o životu bez službene verifikacije potpisa umirovljenika.

Tiskanica potvrde o životu dostupna je na internetskoj stranici CSSA. Korisnik mirovine tiskancu potvrde treba popuniti, potpisati, datirati i poslati češkom nositelju mirovinskog osiguranja, uz navedeni razlog zašto potpis nije službeno ovjeren, npr. izvanredno stanje u zemlji boravišta zbog epidemije bolesti COVID-19. S obzirom na to da su neke države privremeno ograničile ili čak potpuno obustavile međunarodne poštanske usluge, umirovljenici, osim poštom gdje je to omogućeno, popunjene i potpisane potvrde mogu skenirati i/ili fotografirati te poslati CSSA-u elektroničkim putem.

Crna Gora

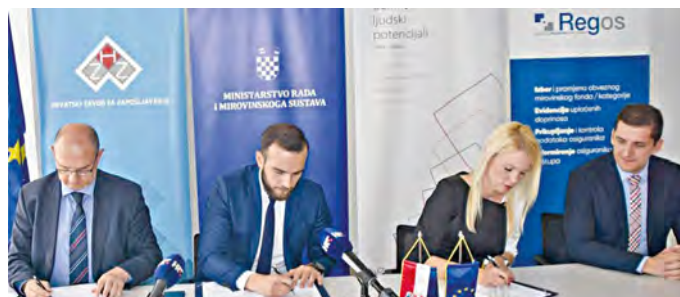
Zbog situacije izazvane koronavirusom, Fond penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore za vrijeme trajanja privremenih mjera neće obustavljati isplatu mirovine korisnicima s prebivalištem izvan Crne Gore, bez obzira na činjenicu da potvrda o životu nije pravodobno dostavljena.

Republika Sjeverna Makedonija

Fond na penziskoto i invalidskoto osiguravanje na Makedonija nastavit će isplaćivati mirovinu korisnicima koji imaju boravište u inozemstvu. Nakon prestanka izvanrednih okolnosti i uspostave poštanskog prometa korisnici imaju rok od 30 dana za dostavu potvrde o životu.

Potpisan ugovor za dodjelu sredstava za projekt 'MOJA MIROVINA - Unapređenje usluga REGOS-a na tržištu rada'

U Ministarstvu rada i mirovinskoga sustava potpisan je ugovor o dodjeli bespovratnih sredstava za projekt 'MOJA MIROVINA - Unapređenje usluga REGOS-a na tržištu rada', ukupne vrijednosti 54.095.820,01 kn, sufinanciran sredstvima Europskog socijalnog fonda.

Ugovor su potpisali ministar rada i mirovinskoga sustava Josip Aladrović, ravnateljica Središnjeg registra osiguranika Iskra Primorac i ravnatelj Hrvatskog zavoda za zapošljavanje Ante Lončar. Osnovni cilj projekta je povećanje učinkovitosti i djelatnosti REGOS-a kao javnog servisa građana te pružanje pravodobnih i kvalitetnih usluga korisnicima u području mirovinskog osiguranja. Projekt uključuje uspostavu Mirovinskih informativnih centara (u četiri velika hrvatska grada), razvoj portala 'Moja mirovina' i mobilne aplikacije 'mREGOS' te edukaciju zaposlenika korisničkih institucija (REGOS, HZMO, HZZ, AORT i ZOSI).

Elektroničke usluge HZMO-a

Elektroničke usluge HZMO-a dio su elektroničkih javnih usluga u okviru projekta e-Građani kojim je omogućen pristup svim elektroničkim javnim uslugama na jednom mjestu, na internetskoj adresi sustava www.gov.hr, a HZMO redovito poziva sve građane da u poslovnicama Financijske agencije (FINA) zatraže jedinstveni elektronički identitet.

Unutar sustava e-Građani korisnicima su dostupne sljedeće **elektroničke usluge HZMO-a**: elektronički zapis o radnopravnom statusu, informativni izračun mirovine, uvid u podatke o prijavama na osiguranje i odjavama s osiguranja, uvid u podatke o stažu, plaći i osnovici koje je za pojedine godine prijavio poslodavac, uvid u podatke o drugom dohotku na koji se plaća doprinos za mirovinsko osiguranje, e-potvrde iz mirovinskog sustava (Potvrda o stažu i plaći, Obavijest o ostvarenom drugom dohotku i Potvrda o korištenju prava iz mirovinskog osiguranja), Kalkulator doplatka za djecu, dostava obavijesti u Osobni korisnički pretinac te uvid u podatke o školovanju radi ostvarenja prava iz mirovinskog osiguranja i doplatka za djecu.

Informativni izračun mirovine može se dobiti nakon svakog podnošenja zahtjeva putem sustava e-Građani i to na temelju podataka kojima HZMO raspolaže u trenutku podnošenja zahtjeva. Napominjemo da je ova usluga besplatna.

Usluga prekompletiranja podataka elektronička je usluga putem koje budući umirovljenici mogu 12 mjeseci prije podnošenja zahtjeva za mirovinu obavijestiti HZMO o namjeri odlaska u starosnu ili prijevremenu starosnu mirovinu i time pokrenuti postupak za prikupljanje nedostajućih i verifikaciju postojećih podataka o stažu i plaći iz hrvatskog osiguranja.

KORISNICI MIROVINA - isplata u svibnju 2020.

Vrste mirovina	Broj korisnika	Prosječne svote mirovina
Prema Zakonu o mirovinskom osiguranju - ZOMO		
Starosna mirovina	500 188	2.733,15 kn
Starosna mirovina za dugogodišnjeg osiguranika - čl. 35. ZOMO-a	34 090	3.663,53 kn
Starosna mirovina prevedena iz invalidske - čl. 58. ZOMO-a	84 216	2.409,45 kn
Prijevremena starosna mirovina	200 940	2.622,39 kn
Prijevremena starosna mirovina zbog stečaja poslodavca - čl. 36. ZOMO-a	323	2.866,87 kn
Invalidska mirovina	111 031	2.056,81 kn
Obiteljska mirovina	218 956	2.063,47 kn
UKUPNO - ZOMO	1 149 744	2.524,86 kn

Korisnici koji su u 2020. godini prvi put ostvarili pravo na mirovinu - ZOMO	Broj korisnika	Prosječna netomirovina
Starosna mirovina	7 080	2.442,56 kn
Starosna mirovina za dugogodišnjeg osiguranika - čl. 35. ZOMO-a	2 118	3.310,77 kn
Prijevremena starosna mirovina	2 027	2.662,43 kn
Prijevremena starosna mirovina zbog stečaja poslodavca - čl. 36. ZOMO-a	8	2.727,52 kn
Invalidska mirovina	737	1.935,19 kn
Obiteljska mirovina	3 200	2.098,66 kn
UKUPNO	15 170	2.496,11 kn

Prosječna starosna ZOMO mirovina s mirovinskim stažem od 40 i više godina	103 662	3.852,02 kn
Prosječna ukupna ZOMO mirovina s mirovinskim stažem od 40 i više godina	197 291	3.530,40 kn
Korisnici najniže mirovine kojima je mirovina određena prema ZOMO	261 387	1.690,70 kn
Korisnici najviše mirovine prema Zakonu o najvišoj mirovini	1 754	7.141,63 kn

Ukupan broj osiguranika	1 520 590
Ukupan broj korisnika mirovine	1 243 309
Odnos broja korisnika mirovina i osiguranika	1:1,22
Prosječna netoplaća u Republici Hrvatskoj za ožujak 2020.	6.713,00 kn
Udio prosječne starosne mirovine za 40 i više godina mirovinskog staža prema ZOMO-u u prosječnoj netoplaći u Republici Hrvatskoj za ožujak 2020.	57,38%
Korisnici mirovina - muškarci (46,06%)	572 707
Korisnici mirovina - žene (53,94%)	670 602
Prosječan mirovinski staž za ukupan broj korisnika mirovina - ZOMO	31 godina
Prosječna dob za ukupan broj korisnika mirovina - ZOMO	71 godina
Prosječan mirovinski staž za korisnike starosne mirovine ostvarene u 2020. godini - ZOMO	28 godina
Prosječna dob za korisnike starosne mirovine ostvarene u 2020. godini - ZOMO	64 godine

Starije žene kao nevidljive radnice

Prema posljednjim dostupnim podacima Državnog zavoda za statistiku, u Republici Hrvatskoj u travnju 2020. godine bilo je zaposleno 1.527.694 osoba, a od tog broja 714.940 su činile žene, što je 46,8 posto. Niža zaposlenost žena i rad na slabije plaćenim poslovima nisu karakteristični samo za Hrvatsku, već je to pravilo i u ostatku svijeta, bez obzira na razvijenost država. No, što je sa ženama koje su u mirovini, ali zbog niskih primanja moraju raditi kako bi preživjele mjesec?

U Hrvatskoj svima koji su otišli u starosnu ili prijevremenu starosnu mirovinu omogućen je rad do polovice punog radnog vremena, uz zadržavanje mirovine. Aktualni podaci kažu kako je zaposleno 11.904 osoba u mirovini, no broj umirovljenica koje rade u velikom je raskoraku s muškarcima. Naime, radi ih tek 4.563, što iznosi tek 38,3 posto svih zaposlenih osoba u mirovini. Iz statističkih podataka dalo bi se lako zaključiti kako žene u mirovini rade manje

od muškaraca, no istina je posve drukčija.

Nisu žene manje radišne od muškaraca u starosti, ili imaju više mirovine pa ne moraju raditi. Upravo suprotno. Nažalost, na tisuće hrvatskih umirovljenica rade na crno, i to dobrim dijelom u inozemstvu, u Austriji, Njemačkoj i Italiji, gdje masivno rade u sektoru njege starijih osoba. U Hrvatskoj pak rade neprijavljene poslove poput čišćenja po kućama, pranja stubišta, kuhanja, peglanja, čuvanja djece i starijih osoba...

Većina umirovljenica koje rade neprijavljeno su primateljice obiteljske mirovine, a na rad na crno ih je natjeralo nerazumijevanje vlasti, jer pravo na rad do polovice radnog vremena nije omogućeno korisnicima obiteljske mirovine, što je nepravda na koju Sindikat umirovljenika Hrvatske već godinama ukazuje i šalje inicijative da se i toj skupini umirovljenika/ca omogući pravo na rad.

U prilog tezi da su žene najpogođenije

tom diskriminatornom odlukom govori i podatak da su 93 posto svih korisnika/ca obiteljske mirovine u Hrvatskoj žene. One imaju pravo na 70 posto iznosa mirovine preminulog supruga što na kraju ispadaju mizerne mirovine. Naime, oko 219 tisuća korisnika/ca obiteljske mirovine u Hrvatskoj prima u prosjeku svega 2.063 kune mirovine, što je gotovo 500 kuna manje od prosječne mirovine u Hrvatskoj, i gotovo 700 kuna manje od prosječne starosne mirovine. Podsjetimo, hrvatska linija siromaštva je 2.485 kuna, što je iznos koji obiteljski/e umirovljenici/e mogu samo s čežnjom sanjati.

Mirovinskom reformom koja je stupila na snagu 1. siječnja 2019. godine svim umirovljenicima/ama koji rade omogućeno je i da steknu dodatne godine staža, čime zapravo imaju pravo na novi izračun veće mirovine. Primatelji/ce obiteljske mirovine tako su zakinuti/e i za to pravo, te su ostavljeni/e da tave u bijedi.

IZOLACIJA KAO BUMERANG

Od korone do nasilja nad starijima

Tijekom karantene zbog koronavirusa drastično je poraslo nasilje prema starijim ljudima. Prema podacima iz Velike Britanije zabilježeno je čak 37% više prijava starijih osoba zbog nasilja tijekom tri mjeseca epidemije (metro.co.uk). No, stariji ljudi koji su imali problema s obiteljskim nasiljem uobičajeno rijetko dolaze do podrške, a prijavljuju nasilje bitno manje nego druge rizične skupine.

U Hrvatskoj nema evidencije o nasilju nad starijima, jer je to posve nova „priznata“ kategorija obiteljskog nasilja. Najčešći očekivani razlozi za nasilje su rastuća ovisnost mladih o starijima zbog nezaposlenosti ili nužde zajedničkog stanovanja iz socio-ekonomskih razloga. No, počinitelji su ponekada i partneri stoga što su karantena i izolacija kod mnogih povećali stres, a smanjeni kontakt s rodbinom i prijateljima je neke gurnuo u depresiju koja je značajan faktor kod počinitelja nasilja prema starijima.

Epidemija je kod svih povećala osjećaj nemoći, da se ne mogu nositi sa životnim problemima, jer su ostali bez uobičajenih načina kako da se nose s problemima, poput druženja, rekreacije itd. I umirovljeničke udruge i njihove aktivnosti su zamrle. Oslabile su društvene veze, a tijekom pandemije, imali su ih još manje, što vodi do frustracije i osjećaja nemoći. Nasilje od strane ukućana je nerijetki način odgovora na stres.

Sindikat umirovljenika Hrvatske je tijekom pandemije

uveo telefonsku liniju Psihološkog savjetovišta, i dnevno se prijavljivalo dosta starijih osoba, koje bi najčešće tražile sugovornika zbog vlastite osamljenosti. No, oni koji su doživjeli nasilje, najčešće su se sramili o tome progovoriti, već se njihovo iskustvo „čupalo“ riječ po riječ. Ako bi i progovorili, odbijali su prijedlog o prijavi nasilja policiji. U njihovoj dobi to bi se smatralo nedopustivim i sramotnim. Nasilje je, k tome, češće u siromašnijim obiteljima, što nije ništa novo, jer to potvrđuju brojna znanstvena istraživanja diljem svijeta.

Hrvatska će valjda progovoriti glasno nasilja nad starijim osobama, a svakako i otvoriti ženska skloništa za starije, jer u postojećima za njih naprosto nema mjesta.

Ova stranica objavljena je u okviru dvogodišnjeg europskog projekta „Jednaka prava - jednake plaće - jednake mirovine - Širenje opsega implementacije akcija i zakonskih standarda rodne ravnopravnosti s ciljem dostizanja rodne ravnopravnosti i sprječavanja siromaštva u Hrvatskoj“, (REC-RGENPENS-AG-2017-820696-GPPG), koji s partnerima i suradnicima provodi Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova.

This article was funded by the European Union's Rights, Equality and Citizenship Programme (2014-2020)

“The content of this article represents the views of the author only and is his/her sole responsibility. The European Commission does not accept any responsibility for use that may be made of the information it contains.”

Većina domova bez besplatnog interneta

Pandemija koronavirusa, osim zdravstvenih problema, starijim osobama donijela je i brojne psihološke izazove. Posebno teško bilo je korisnicima domova za starije i nemoćne osobe koji su bili odvojeni od svojih obitelji, rodbine i prijatelja koji ih nisu mogli posjećivati zbog strogih mjera izolacije. Samoću, tugu i usamljenost osjetili su mnogi korisnici pa tako i Z.P. i njegova žena, oboje korisnici jednog doma za starije u Zagrebu.

Naime, žena je bila smještena u stacionaru u tom domu, a Z.P. u drugom dijelu doma, te se nisu mogli viđati. Ono što je još gore, zbog toga što dom nije osigurao besplatan bežični (Wi-Fi) internet u svim prostorijama i sobama, nisu se mogli „vidjeti“ niti putem mobilnih video aplikacija koje znaju koristiti. Nije to problem samo ovog zagrebačkog doma, već većine domova u Hrvatskoj koji nisu osigurali besplatnu internet vezu svim svojim korisnicima te još žive u prošlom stoljeću.

SUH poslao anketu

Svjesni problema izolacije starijih osoba u domovima tijekom pandemije, Sindikat umirovljenika Hrvatske je svim domovima po Hrvatskoj poslao anketu u kojima ih se pitalo jesu li svojim korisnicima osigurali besplatan pristup internetu za mobitele, laptope i slične uređaje.

Nažalost, nemalo su nas iznenadili od-

govori većine domova, u kojima je pisalo da nemaju mogućnost besplatnog interneta, što su uglavnom pravdali dodatnim troškovima za koje nemaju prihoda. Ipak, navest ćemo i neke svijetle primjere, domove koji su se prilagodili krizi i omogućili korisnicima da ipak lakše komuniciraju sa svojim voljenima.

Tako je Dom za starije osobe Ksaver u Zagrebu, pridržavajući se uputa za sprje-

besplatno koristiti, a za vrijeme korona krize uvedena je i mogućnost video poziva.

Zapeli u prošlom stoljeću

U Domu za starije osobe Sveti Josip Zagreb zbog lakšeg snalaženja s tehnologijama korisnicima pomaže medicinsko osoblje i socijalne radnice. U tom domu je u zajedničkom prostoru osigurano računalo s pristupom internetu, kao i besplatna Wi-Fi veza za sve korisnike. Internet podaci za prijavu nalaze se na ulazu u dom te su dostupni svakom korisniku.

Dom Maksimir u nekim dijelovima zgrade ima osiguran besplatni Internet, no nažalost ne i u svom gerontološkom centru.

Prema posljednjim istraživanjima oko 30 posto starijih osoba je informatički pismeno,

dovoljno barem da se služe pametnim telefonima. No, iako smo u 21. stoljeću, nevjerojatno je da je internet po domovima u Hrvatskoj tako slabo raširen i krajnje je vrijeme da se nešto pokrene po tom pitanju.

Svijetla točka je i Dom za starije i nemoćne osobe u Osijeku, koji je još prije godinu i pol, uz pomoć grada i županije uveo bežični internet, koji je dostupan u svim objektima pa tako i u svim sobama. Nažalost, taj dom je iznimka, a ne pravilo.

Igor Knežević

čavanje i suzbijanje epidemije, osigurao nastavak rada informatičke radionice, koja je započela s radom još prije 18 mjeseci. U odgovoru na naš upit se navodi i da korisnici koji imaju vlastita računala u svojim sobama također imaju dostupan internet, no ne navodi se je li riječ o besplatnom internetu putem Wi-Fi-ja i da li se mogu i drugi uređaji spajati na mrežu.

U Domu za starije osobe Trnje u Zagrebu na tri mjesta, u knjižnici i čitaonici, gerontološkom centru i kino dvorani, korisnicima je dostupan Wi-Fi i mogu ga

DRUŠTVENA ODGOVORNOST

Oaza dobročinstva i plemenitog srca

Pandemija koronavirusa i potres u Zagrebu preplašili su mnoge građane, no neki su doživjeli i oštećenja svojih objekata, a starije osobe su zbog ograničenosti kretanja ostajale kod kuće i često ovisile o tuđoj pomoći. Baš su potres i pandemija natjerali vlasnika zagrebačkog restorana Oaza da najpotrebitijim građanima počne dostavljati ukusnu zdravu hranu – naravno besplatno.

„Ako nas je nečemu naučila ova situacija, to je onda važnost društvene od-

govornosti. Vođeni time, htjeli smo poduzeti nešto dobro za našu zajednicu, pa smo pokrenuli crowdfunding kampanju Food for Life kojom smo podijelili preko 4.000 obroka najpotrebitijim Zagrepčanima“, kazao je vlasnik restorana OAZA Joyful Kitchen, Filip Brničević.

Trošak obroka u prvih 14 dana pokrio je sam restoran, dok su za ostale dane namaknuli novac putem spomenute kampanje. U početku, prvih mjesec i pol dana dok je restoran zbog pandemije bio zatvoren, dnevno su kuhali

i dostavljali 100 obroka. Popuštanjem kriznih mjera, kao i otvaranjem restorana sredinom svibnja, broj obroka koji dostavljaju pao je na 50.

Iako je prvotni plan bio zaključiti dostavu besplatne hrane do kraja svibnja, ostalo je još nešto novca od kampanje pa će 10 najpotrebitijih i tijekom lipnja dobivati besplatnu hranu na svoju adresu. Očekivano, većina potrebitih bile su starije osobe, koji su svaki dan uz obrok dobivali i motivacijske poruke koje su im izmamile još veći osmijeh na lice.

Zašto ne potpisati dosmrtni ugovor

Nakon očeve smrti J. Š. iz Imotskog pokrenula je sudski postupak vezan uz dosmrtni ugovor o uzdržavanju koji je njezin otac potpisao sa svojom prijateljicom koja je odmah uselila u njegovu kuću i već oglasila prodaju. To su uspjeli zaustaviti zabilježbom na čestici, ali parnica traje već četiri godine i ne nazire joj se skori završetak.

Nažalost, to je samo jedna od mnogih sličnih priča i to s vrlo slabim izgledima za pozitivan ishod po tužitelje. Dosmrtno uzdržavanje je najprjeporniji institut Zakona o obveznim odnosima.

Skapanje ugovora o dosmrtnom uzdržavanju jedan je od zakonski dopustivih načina na koji si osobe koje više nisu u stanju brinuti o sebi, a posjeduju neku imovinu, mogu osigurati skrb. Takvim se ugovorom obvezuje jedna strana uzdržavati drugu stranu do njezine smrti, a ta se druga strana obvezuje odmah po potpisu ugovora prenijeti joj svoju imovinu. Dakle, učinak ovog ugovora nastupa u trenutku njegovog zaključenja, a davatelj uzdržavanja stječe vlasništvo imovine koja je predmet ugovora još za života primatelja uzdržavanja. I tu je razlika ovog ugovora od ugovora o doživotnom uzdržavanju kod kojeg se predaja imovine odgađa do smrti primatelja uzdržavanja. Nemojte nikada potpisati takav ugovor! Odmah gubite imovinu, a uzdržavatelj je odmah može prodati.

Tako se dogodilo i A. M. iz Sesveta koja je za odlazak u jedan obiteljski dom u Dubravi potpisala dosmrtni ugovor za protuuslugu smještaja u dom bez naknade. Njezinu kuću su vlasnici doma odmah prodali i to investirali u proširenje kapaciteta doma. Nakon tri godine su morali zatvoriti obiteljski dom i svi su korisnici iselili, a A. M. su smjestili u garažu iza kuće i tri puta dnevno, kao psu, joj donosili hranu. Zabranili su joj i posjete, a odbijali su je smjestiti u gradski dom na svoj trošak, iako je to bila njihova obveza prema ugovoru.

Upravo iz razloga što davatelj uzdržavanja odmah nakon sklapanja ugovora može upisati nekretnine u zemljišne knjige, pri sklapanju ugovora o dosmrtnom uzdržavanju treba bitia jako pažljiv. Na strani primatelja uzdržavanja osobito su ugrožene starije osobe, često bez obitelji, kojima je potrebna pomoć u svakodnevnom životu, a otežano im je ostvarivanje pravne zaštite i nema ih tko posavjetovati.

Čak i unatoč poduzetim mjerama opreza, stariji ljudi nisu uvijek u potpunosti svjesni što su potpisali te se žale na nepoštivanje odredbi ovog ugovora. Prema istraživanju koje je 2019. proveo Ured Pučke pravobraniteljice, samo sedam posto starijih znaju koja je razlika između doživotnog i dosmrtnog uzdržavanja. Većina ne bi imala pojma kakav ugovor potpisuje.

Istina, Zakonom o obveznim odnosima predviđena je mogućnost raskida ovog ugovora. Stranke uvijek mogu sporazumno raskinuti ugovor, pri čemu se mogu sporazumjeti da svaka vrati ono što je već primila od druge strane. Međutim, ako davatelj uzdržavanja ne pristane na sporazum, primatelju uzdržavanja preostaje samo sud, no on zbog svojih godina, zdravlja, neupućenosti i troškova parnice najčešće nije u stanju upuštati se u dugotrajne sporove, a osim toga praktički mogu završiti na ulici.

Ako ugovorne strane žive zajedno, a njihovi se odnosi toliko poremete da zajednički život postane nepodnošljiv, svaka strana može zahtijevati od suda da raskine ugovor. Prema sudskoj praksi,

nije uvijek nužno da primatelj i davatelj uzdržavanja zaista zajedno i žive, ali je potrebno da su svakodnevno povezani u smislu ispunjavanja ugovornih odredbi. Za odluku o raskidu bitno je da postoji poremećenost odnosa zbog koje je zajednički život nepodnošljiv, te nije važno je li do poremećenosti došlo krivnjom ugovornih strana, treće osobe ili zbog objektivnih razloga.

Adam i supruga su potpisali dosmrtni ugovor s privatnim domom u Bjelovaru i time za svoj stan u zagrebačkoj Dubravi dobili na korištenje dvije sobe u Domu. Stan je odmah prodan. Kad je supruga preminula za niti tri mjeseca, ostala mu je njegova soba. Kako se sukobio s vlasnikom zbog nemarnog tretmana supruge, on ga je nakon tri mjeseca izbacio na ulicu. Osamdesetjednogodišnji Adam je sada podstanar sa 3.000 kuna mirovine i vodi sudski spor protiv doma.

Svaka strana može zahtijevati raskid ugovora ako druga strana ne ispunjava ili neuredno ispunjava svoje obveze, što je možda i najčešći razlog raskida ovih ugovora. Neispunjavanje ugovornih obveza može se odnositi bilo na obveze davatelja, bilo na obveze primatelja uzdržavanja, no kod ugovora o dosmrtnom uzdržavanju u praksi je mnogo češće da davatelj ne ispunjava svoje obveze. Naime, budući da vlasništvo nad imovinom primatelja uzdržavanja davatelj stječe već u trenutku potpisa ugovora, znatno je smanjena mogućnost primatelja uzdržavanja da umanjí vrijednost ili otuđi predmet ugovora. Pravo na raskid ugovora o dosmrtnom uzdržavanju kao i ugovora o doživotnom uzdržavanju ne zastarijeva.

Raskid ugovora o dosmrtnom uzdržavanju moguć je i zbog promijenjenih okolnosti koje otežavaju ili onemogućavaju njegovo ispunjenje, pri čemu se primjenjuju opće odredbe Zakona o obveznim odnosima o izmijenjenim okolnostima. Kada dođe do takvih okolnosti, ugovor bi prvo trebalo izmijeniti, ako je to s obzirom na namjere ugovornih stranaka moguće. Ako nije, ugovor se raskida. Ugovor o dosmrtnom uzdržavanju može prestati i smrću davatelja uzdržavanja. Naime, u tom slučaju, prava i obveze iz ovog ugovora prelaze na nasljednike davatelja uzdržavanja, ako oni na to pristanu. Ako ne pristanu, ugovor se raskida, a nasljednici nemaju pravo zahtijevati naknadu za prije dano uzdržavanje te su dužni vratiti primatelju uzdržavanja ono što je na temelju toga ugovora stekao davatelj uzdržavanja.

Primatelj uzdržavanja u nepovoljnijem je položaju, a sudski raskid ugovora dovodi do još nepovoljnijeg položaja primatelja uzdržavanja, jer vrlo često zbog dužine postupka ni ne doživi okončanje istog.

Sunčica Polovina Jurca

STUDENSKI GRAD Pronašli malo lane

aktivnosti

S velikim dijelom članova podružnice vodstvo je tijekom korona krize kontaktiralo putem društvenih mreža te su mnogi dobivali korisne informacije poput telefonskih brojeva za dobivanje propusnica, psihološkog savjetništva, te saznanja kome se javiti vezano za oštećenja na kućama nakon potresa koji je zadesio Zagrepčane. Naselje Studentski grad relativno je dobro prošlo, zbog toga što su u njemu uglavnom stambene zgrade koje su mogle podnijeti tu jačinu potresa, ali su zato nastradale kuće u okolnim naseljima.

Nakon potresa zatraženo je od članova da se fotografiraju i da pošalju fotografiju kako bi znali da su dobro. Odazvao se veliki broj članova, a one koji se nisu snašli u slanju fotografije, slikali su na svojim prozorima ili balkonima, nakon čega se od pristiglih fotografija napravio mali film pod nazivom „Mi smo dobro što i vama želimo“, koji je stavljen na Facebook stranicu podružnice, što se, sudeći po komentarima, jako dopalo svima. Neki od članova pomagali su pri skidanju dimnjaka na kućama obiteljima kojima je potres poremetio statiku, a neki su pomagali u dostavi građevnog materijala potrebnog za bar djelomičnu sanaciju štete.

S popuštanjem epidemioloških mjera, uz dozu opreza, započela su druženja na otvorenom. Ljubitelji planinarenja „osvojili“ su istočni dio Sljemena, te se roštiljalo kod PD „Gorščica“ i PD „Lipa“, gdje su čak pronašli jedno malo lane, koje su uspjeli zbrinuti u susjednom selu.

Dolaskom toplijeg vremena i većim popuštanjem mjera odlučilo se poziv poslati zainteresiranima za šetnju Maksimirom, točnije oko maksimirskih jezera, za što su se odlučile uglavnom žene. Zadovoljne ugodno provedenim vremenom sjele su na terasu Vidikovca, gdje su uz kavicu čestitale rođendan glavnoj planinarki i markirantici planinarskih staza gospođi Stanki.

Snježana Živčić

SUSEDGRAD Prvo druženje

Susedgradski SUH-ovci s olakšanjem su dočekali vijest da se ponovno mogu sastajati te su tako krajem svibnja u društvenim prostorijama mjesnog odbora Borčec organizirali druženje. Članovi su obaviješteni telefonski, a okupilo ih se dvadesetak. S obzirom da je jedna članica imala rođendan dan prije, sve ih je počastila pićem

i kolačima. Za dobar štimung pobrinula se i glazba s CD-a.

Penzići se nisu previše opustili te su strogo pazili da budu udaljeni na najmanje dva metra udaljenosti. Tema za razgovor bilo je pregršt, od korone, potresa, političkih događanja, ali se govorilo i o tome što ih čeka u 9. mjesecu, hoće li biti izleta i hoće li se ići na

more. Zasad problem predstavlja činjenica da prijevoznici imaju ograničenja o broju osoba koje mogu prevoziti u autobusu, pa se postavilo pitanje hoće li biti isplativo ići na jednodnevne izlete na more. Jer prije je karta koštala 70-80 kuna, a sada će cijene sigurno biti više.

Na druženju je iskazano i zadovoljstvo što nitko od članova nije bio zaražen niti preminuo od koronavirusa.

Milivoj Selić

VELIKA GORICA Otpustili kočnice

Vrijedno vodstvo SUH-ove velikogoričke podružnice nije zaboravilo na svoje članove i tijekom najgorih dana pandemije koronavirusa, pa su tako svi članovi koji su u to vrijeme imali rođendan na svoje adrese dobili rođendanske čestitke. Slavljenici su bili ganuti tom gestom te su se svi javili sa zahvalom što se mislilo na njih. Popuštanje mjera i upute središnjice SUH-a da se krene s radom značile su i ponovno otvaranje vrata podružnice u utorak 26. svibnja.

Sve se polako vraća u normalu pa će podružnica biti otvorena kao i prije korone, svakog utorka i petka od 9 do 12 sati. S jednom turističkom agencijom već je dogovoren i termin za ljetovanje na Rabu od 20. do 27. lipnja i interes umirovljenika je velik. A koliko su čekali popuštanje kriznih mjera Velikogoričani su pokazali i 30. svibnja. Naime, jedna članica odlučila je proslaviti svoj odlazak u mirovinu te je organizirala vrhunski tulum na kojem se okupilo desetak članova.

Svirala je živa glazba, a za nju je bio zadužen Ivan Bakarić iz Siska koji se proslavio svojim svirkama na umirovljeničkim druženjima. Članovi su otpustili

kočnice, te su plesali, pjevali i uživali u dobroj hrani. Stvari su malo živnule, napokon.

Stjepan Milobara

DUGO SELO Nakon korone – kobase

Koliko im je nedostajalo druženje tijekom pandemije članovi SUH-a iz Dugog Sela pokazali su i na prvom okupljanju nakon dva i pol mjeseca pauze. Naime, na druženju na otvorenom okupilo se čak 49 hrabrih članova podružnice. Vodstvo podružnice potrudilo se i napravilo zakusku, kuhale su se kobase, a na druženje su se odazvali i čelnici lokalnih vlasti.

U opuštenom razgovoru i ugodnom društvu članovi su zaključili kako mogu biti zahvalni što nijedan od njih nije obolio od koronavirusa niti preminuo. Članovi su shvatili ozbiljno upozorenja i držali su se svih dogovora, što je na kraju rezultiralo uspjehom. Osim razgovora o koroni i potresu, nije se zaboravilo i na aktivnosti podružnice. Tako će dio članova otići na dvodnevni (20. i 21. lipnja) izlet u Baranju u Kopački rit. U planu je i odlazak na more, zasad je potvrđen odlazak na jednodnevno kupanje u Crikvenicu 15. srpnja.

Milivoj Marić

Pomoć za oštećene

Povjereništvo SUH-a Zagreb 3. lipnja održalo je 24. sjednicu Vijeća na kojoj su se okupili svi predsjednici zagrebačkih podružnica. Tema sjednice bila je kako su članovi zagrebačkih podružnica preživjeli koronu i kako nastaviti dalje s aktivnostima. Na početku sjednice svima se obratila predsjednica SUH-a Jasna Petrović, koja je okupljene obavijestila o svim inicijativama i aktivnostima koje je središnjica poduzela u ovoj godini, osobito za vrijeme pandemije. Veliki uspjeh SUH-a je izglasavanje novog cenzusa za besplatno dopunsko osiguranje i donošenje Zakona

o nacionalnoj naknadi koje je spasilo 20 tisuća najsiromašnijih starijih osoba.

Uspjeh je i što je Vlada prihvatila prijedlog SUH-a da se ovršenim umirovljenicima obustavi provedba ovrhe na tri mjeseca, no puno inicijativa i zahtjeva SUH-a i dalje su na čekanju kod vladajućih. Na sjednici je objavljeno i da su tri podružnice, Kraš, Miroševac i Susedgrad održale izborne skupštine, pa su pljesak nazočnih dobili novi predsjednik podružnice Miroševac Zvonimir Malnar te podružnice Susedgrad Milivoj Selić.

Predsjednica podružnice Granešinski

Novaki Vesna Turčin obavijestila je kako su zbog potresa prostorije i oprema podružnice doživjele veliku materijalnu štetu, a nastradale su i kuće i stanovi članova podružnica Podsljeme, Oporovec i Miroševac. Predsjednica SUH-a na sjednici je zbog toga objavila da će se tim podružnicama dodijeliti po 500 kuna pomoći od sredstava SUH-a. Predsjednici podružnica su se dogovorili i da će organizirati skupljanje dobrovoljnih priloga za nastradale podružnice, a Gradsko povjereništvo će se odreći svog dijela članarine za najoštećenije podružnice.

Najviše zadovoljstva izazvala je činjenica da nitko od članova podružnica nije obolio niti preminuo od koronavirusa.

I.K.

VRGORAC Konačno okupljanje

U subotu 6. lipnja 2020. Podružnica SUH-a Vrgorac održala je izbornu skupštinu. Zbog opreza od koronavirusa, okupio se manji broj članova nego što je uobičajeno, njih 23. Za novu/staru predsjednicu izabrana je Senka Erceg, novi zamjenik je Mate Ožić Bebek, a tajnik je ostao Pero Grbavac. Skupština je održana s mjerama predostrožnosti, držao se razmak, vršila se dezinfekcija ruku na ulazu.

Osim izbora rukovodstva, usvojeno je i izvješće o dosadašnjem radu u proteklom mandatu, kao i plan za naredno razdoblje. Načelno je dogovoreno da će se i budućnosti organizirati jednodnevni i višednevni izleti, odlasci na rehabilitaciju i odmor u toplice, sportski susreti i sve važnije proslave. Bilo je to prvo okupljanje nakon krize u podružnici, te će od sada, kako je bilo uobičajeno,

svakog četvrtka vrata podružnice biti otvorena.

Mate Ožić Bebek

„UMREŽAVANJE PRAVDE“

ZAGREB: Održana prva radionica

U prostorijama središnjice SUH-a 3. lipnja održana je prva od četiri radionice u okviru projekta „Umrežavanje pravde za starije osobe“ koju su pravni savjetnici Sindikata umirovljenika Hrvatske održali u suradnji s Ministarstvom za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku. Tema radionice bili su ugovori o dosmrtnom i doživotnom uzdržavanju, koju su izložili pravnici Anto Kuprešak i Sunčica Polovina Jurca.

Tridesetak okupljenih tako je na početku radionice odmah upozoreno da ugovori o uzdržavanju budu njihova zadnja opcija, odnosno da prvo ispitaju sve druge sigurnije oblike organiziranja vlastite starosti. Prije nego što se na bilo što obvežu ili potpišu bilo koji ugovor, sudionicima je poručeno da se dobro informiraju o mogućim posljedicama tog pravnog posla. U Hrvatskoj se razvila prava industrija lešinarstva, te

ugovore o dosmrtnom i doživotnom uzdržavanju osim obitelji i susjeda, nude i pojedinci povezani sa zdravstvenim, socijalnim i pravnim sektorom, kao i domovi umirovljenika i udomitelji.

Kuprešak je napomenuo kako SUH preporučuje da se nikad ne potpisuje ugovor o dosmrtnom uzdržavanju, jer imovina odmah po potpisivanju postaje vlasništvo uzdržavatelja, dok kod ugovora o doživotnom uzdržavanju uzdržavatelj stječe imovinu u trenutku smrti uzdržavane osobe. Nažalost, tek sedam posto starijih prepoznaje razliku između ta dva tipa ugovora.

Okupljenima je Jurca prezentirala i četiri slučaja u kojima su potpisnici ugovora o dosmrtnom i doživotnom uzdržavanju prevareni i ostali bez imovine. Zbog toga se SUH već godinama zalaže za ukidanje ugovora o dosmrtnom uzdržavanju i za detaljnije uređenje ugovora o doživotnom uzdržavanju. Kuprešak je objasnio i kako postoji bolja alternativa ovim ugovorima, a to je ugovor o kupoprodaji i darovanju, gdje se može ugraditi odredba o pravu doživotnog uživanja i plodouživanja na cijeloj nekretnini ili jednom dijelu nekretnine.

Jednu sudionicu radionice zanimalo je može li sklopiti ugovor o doživotnom

uzdržavanju ako je suvlasnica kuće u jednoj trećini dijela. Odgovoreno joj je da može, ako se davatelj uzdržavanja složi da će prihvatiti trećinu dijela kuće, a uz to ostali suvlasnici moraju dati suglasnost. Na kraju je svima okupljenima poručeno da potraže stručnu pravnu pomoć prije raspolaganja imovinom, ako su u mogućnosti da angažiraju odvjetnika, a ako su lošijeg imovnog stanja da potraže besplatnu pravnu pomoć.

I.K.

NOVI LJUDI Nove inicijative

SUH-ova podružnica Žrnovnica dobila je novo vodstvo. Na izbornoj skupštini predsjednika je izabran Nikola Bošković, a tajnik je Boris Tomić, a izabrani su i ostali članovi rukovodstva.

Novo vodstvo tijekom korone dobila je i podružnica Miroševac iz Zagreba. Novi predsjednik je Zvonko Malnar, zamjenica je Ružica Gvirin, tajnik je Franjo Bohaček, a blagajnik Nikola Rukavina.

Smrtonosno pasivno pušenje

Reultati najnovijih ispitivanja ukazuju da je pasivno pušenje štetnije nego što je itko mogao zamisliti. Analizom 24 istraživačka projekta u osam zemalja znanstvenici su ustanovili da pasivno pušenje cigareta spada u prvu grupu karcinogena – tvari koja nedvojbeno uzrokuje rak. Tisuće nepušača umire od raka pluća svake godine i još mnogi drugi (dobar dio njih su djeca) pate od bolesti, koje većina od nas ne bi nikad povezala s pušenjem.

Rezultati istraživanja udisanja cigaretnog dima iz okoline pokazuju njegovu povezanost sa srčanim oboljenjima, rakom grlića maternice i rakom sinusa. To nije mali problem. Svakog dana milijuni ljudi zapale cigarete unutar ureda, trgovina, tvornica, škola, domova, pa čak i u bolnicama, prisiljavajući druge u tim istim prostorijama da udišu njihov dim.

Dim duhana sadrži nevidljive čestice. Te smrtonosne čestice sadrže najmanje 4.000 kemijskih spojeva, od kojih su 43 poznati karcinogeni. Nepušači udišu dvije različite vrste dima pušača. Prvi je onaj koji dolazi iz pluća, a drugi je onaj koji se stvara od izgarajućeg vrha cigarete. Taj se dim smatra opasnijim za pušače od onog prvog. On se stvara tokom čitavog vremena dok je cigareta upaljena, a osim toga njegovi toksični sastojci ostaju u prostoriji gdje se pušilo još satima. Jedni od otrovnih agensa koji se nalaze u tom dimu su ugljični monoksid (plin koji se nalazi u ispuhu automobila i kojeg ljudi upotrebljavaju za samoubojstvo) te nikotin – smrtonosni insekticid itd.

Svi mi nepušači udišemo cigaretni dim, dakle i nikotin, bez obzira jesmo li toga svjesni ili ne. Svaki pušač u našoj blizini trebao bi nas učtivo zapitati: "Imate li što protiv ako bih zapalio?". Temeljeno na najnovijim istraživanjima, primjerenije bi moglo biti pitanje: "Imate li što protiv da vam dam rak?". Ventilacijski sustavi u najrazličitijim javnim mjestima, bolnicama, uredima, školama itd., mogu odnijeti štetne čestice iz cigaretnog dima daleko od mjesta izvora, čak do prostora gdje nitko ne puši.

Koliko god bilo teško za odrasle da se zaštite od cigaretnog dima iz okoline, za djecu je to gotovo nemoguće. Milijuni djece mlađe od pet godina žive u stanovima s barem jednim pušačem, gdje udišu dim većim dijelom dana. Njihov nezreli dišni i imunološki sustav nije sposoban obraniti se od štetnih plinova. Posljedice toga mogu biti bronhitis, upala pluća, upala grkljana, infekcije srednjeg uha, kronični kašalj i astma. Osim toga, takva djeca imaju više nego dvostruku vjerojatnost da će oboljeti od raka pluća u odrasloj dobi, nego ona djeca koja žive u sredini bez cigaretnog dima.

Što se tiče utjecaja na pušače, puno se može učiniti i osobnim angažmanom. Ako sjedite uz nekoga tko puši, uljudno ga zamolite da prestane pušiti, jer se od dima cigarete osjećate loše. Pristojan pušač obično ugasi cigaretu. To ohrabruje i druge nepušače da postupe na isti način.

dr. Ivo Belan

POMOĆ PRI JELU

Drška za hranjenje

Na tržištu se mogu naći razne stvarčice koje olakšavaju život starijim osobama. Jedna od njih je i ergonomska drška, koja je idealna za ljude s artritisom ili Parkinsonovom bolesti, koji imaju ograničenu sposobnost hvatanja. Princip rada je jednostavan, stavite žlicu, vilicu ili nož u dršku,

što vam omogućava da se lakše hranite. Drška je dizajnirana da smanjuje bol, nelagodnost i grčenje prilikom upotrebe.

Iako je prvenstveno namijenjena za hranjenje, u dršku se mogu stavljati i olovke, markeri i četkice za zube, navodi američki proizvođač. Drška se može prati u perilici suđa, no zabranjeno

je stavljati u mikrovalnu. Proizvod se prodaje u kompletu od četiri drške, a cijena u internet trgovinama iznosi oko 130 kuna.

JEDNOSTAVNO ZA UPORABU

Daljinski bez komplikacija

Starije osobe su dobna skupina koja najviše vremena provodi pred tv ekranima, čak više od pet sati dnevno, pokazalo je nedavno istraživanje. Današnji daljinski tv upravljači imaju previše sitnih tipki koje mogu predstavljati dvostruki problem za starije osobe. Prvi je da ne vide što uopće piše na njima, odnosno koja im je funkcija, a drugi je da mnoge starije osobe zapravo se i ne snalaze dobro s novom tehnologijom, te im je nepotrebno toliko tipki s različitim funkcijama.

Upravo stoga je nekoliko proizvođača na tržište stavilo jednostavne univerzalne daljinske upravljače koji se sastoje od samo šest osnovnih tipki – one za paljenje/gašenje televizora, dvije za mijenjanje programa, dvije za pojačavanje/stišavanje zvuka te jedne za isključenje zvuka. Pametno rješenje za jednostavnu uporabu.

Vrijeme neizvjesnosti kao „novo normalno“

„Sjećajte se s ljubavlju i radošću vremena prije pojave korone, ali shvatite da nema više apsolutnog povratka na staro“

Nakon dva mjeseca svi smo znali njen lik - oblik vjenčića i stručni naziv COVID-19. Saznali smo da je to sezonska bolest, a suhi zrak u grijanim prostorijama jedan je od glavnih faktora širenja bolesti. Također smo saznali i da je velik broj zaraženih u Kini i da tako postoji znatna prokuženost, pa su se optimisti ponadali da će se razviti kolektivni imunitet ili imunitet krda. Pesimisti su naglašavali da se vrlo brzo širi kapljičnim putem, da nema adekvatne terapije i da uglavnom umiru starije kronično bolesne osobe. Najednom je i kod nas zavladała ozbiljna zabrinutost jer se bolest naglo proširila i u našem okruženju, u Italiji, Grčkoj, Španjolskoj i nešto umjerenije u ostatku Europe.

Za nas je dan D bio „crni petak“, 13. ožujak, kad je službeno proglašena karantena. Zatvorili smo granice. Imali smo i prve bolesne osobe koje su došle s privremenog rada iz Italije. Državni stožer je svakodnevno u

14 sati informirao javnost o broju novoza-raženih osoba. Strogo se vodilo računa da se poštuju sve upute stožera o ponašanju bolesnika, ali i korištenje zaštitne opreme u javnom prostoru. Zabranjena su veća okupljanja. Djeca su imala nastavu putem interneta. I kod nas su počeli bolesnici umirati, najviše oni starije dobi i kronični bolesnici. Bolest se probila u nekoliko domova umirovljenika gdje je smrtnost bila značajno veća nego u normalnoj populaciji. Ipak, imali smo daleko manje oboljelih, ali i umrlih nego većina zemalja u našem okruženju.

Gotovo je svaka država napravila vlastiti koncept obrane od bolesti. Pojedine su zemlje postavile različite pristupe u pogledu izolacije. Neke su se države odlučile prilagoditi i dio poslova odgoditi, a zaposlenike

ostaviti kod kuće; drugi su radili od kuće kako bi se smanjio socijalni kontakt i spriječio veći broj zaraženih. Neke zemlje su odlazak na posao stavile kao obvezu pa su imale daleko više oboljelih, a tako i umrlih. Smatrali su da će tako zadržati ekonomsku stabilnost, a istovremeno i da će se u populaciji razviti kolektivni imunitet.

Neki su smatrali da se prisilnim izolacijama krše ljudska prava ili zatvaranjem tvrtki pravo na rad. Mlađim ljudima teško je palo zadržavanje u kući. Frustracije ljudi su bile jako velike. Mnogi su potražili liječničku pomoć. Starije osobe s kojima sam održavala kontakt imale su traumatična iskustva u izolaciji u domovima umirovljenika, jer posjete nisu bile dopuštene zbog ugrožavanja života. Drugi su živeli u višečlanim obiteljima svakodnevno bili na neki način zlostavljani od mlađih članova. Samci su se teško snalazili. Podijelila sam sigurno preko 150 savjeta, a to je potrebno i sada (možda čak i više) kad su gotovo sve stvari, od obiteljskih odnosa do javnih komunikacija, drugačije determinirane.

Većina onih koji su stradali u potresu još uvijek nisu saznali kad i kako će početi obnova njihovih oštećenih objekata. Kako tlo još uvijek nije mirno, stariji i bolesni vrlo traumatično doživljavaju i najmanje podrhtavanje tla. Znam već desetak osoba koje imaju značajno povećan kolesterol i šećer, a velik broj ima poremećen san. Nekima su nakon procjene stanja objekata novi česti slabiji potresi pogoršali stanje objekta. Nestrpljivi su i frustrirani jer još uvijek nitko nije reagirao na njihove žalbe na prvu procjenu. Još kad se tome pridoda pandemija koronavirusa, nije im lako. Najviše bojazni donosi im spoznaja o dobi koju svi naglašavaju. Dokazano je da osobe starije od 70 godina u malom broju prežive

bolest. Zbunjuju nas i zabrinjavaju stavovi koji su prisutni u nekim zemljama prema starijim osobama. Tako su u Švedskoj navodno oboljelim osobama starijim od 70 godina umjesto terapije protiv COVID-19 određivali palijativnu skrb (skrb i terapija za terminalno bolesne, umiruće). Morfij umjesto respiratora. Navodno je zbog toga pokrenuta istraga.

U Hrvatskoj su ukinute stroge mjere, no i dalje svakodnevno imamo vijesti o broju oboljelih i umrlih od korone kod nas i u svijetu. I dok se čini da je naša zemlja pri kraju s borbom protiv korone, u nekim zemljama tek sad je dostignut vrhunac. Granice smo otvorili za stanovnike deset zemalja jer planiramo iskoristiti mogućnost da pružimo šansu da poduzetnici iskoriste ljeto za povratak dijela turista, ali i za rad u poljoprivredi i drugim granama kako bi osigurali zapošljavanje ljudi. Ali i kod nas su stroge upute za starije od 65 godina, ne smiju na svadbe, krstike, pričesti.

A mi Suhovci idemo nastaviti družiti se, izlaziti u prirodu, na izlete prema preporukama liječnika. Neke navike iz vremena karantene su se zadržale. Sve svoje potrebe moramo prilagoditi „novo normalnim“ prilikama. Moramo naučiti nove oblike ponašanja. Sjetite se koliko ste vremena proveli u kući i koliko ste prijatelja vidjeli pa nastavite sada samo malo bržim tempom. Obavite liječničke preglede koji su vam potrebni i pripremite se za eventualne nove karantene. Sjećajte se s ljubavlju i radošću vremena prije pojave korone, ali shvatite da nema više apsolutnog povratka na staro. Zapravo svakoga dana bilo je novo, ali sada će biti možda još složenije novo. Proživjeli smo vrijeme u kojem je živjela s nama parola „ništa nas ne smije iznenaditi“. Sada je izazov malo složeniji. Živimo „novo normalno“.

Piše: Biserka Budigam,
psihologinja

Oporuka kod odvjetnika

Pitanje: Želim sastaviti oporuku kod odvjetnika kako bih djeci ostavio nasljedstvo. Koji je postupak kod sastavljanja takve oporuke? **(A.S., Split)**

Odgovor: Oporuku možete sačiniti i na način da istu sastavi odvjetnik prema vašim uputama, ali to se mora platiti. Da bi takva oporuka bila valjana, potrebno je da znate čitati i pisati. Kad je oporuka sastavljena, trebate ju potpisati pred dva istodobno nazočna svjedoka, nakon čega će ju potpisati i svjedoci. Takvu oporuku ne treba ovjeriti javni bilježnik. Međutim, ima i jednostavniji i jeftiniji način, a to je da sami svojeručno napišete kome što oporučno ostavljate, te ju potpišete. Takvu oporuku možete pohraniti kod odvjetnika ili kod osobe od poverjenja.

Niža plaća umirovljeniku?

Pitanje: Radim kao umirovljenik nepuno radno vrijeme. S poslodavcem imam zaključen ugovor o radu kojim je iznos plaće točno određen. Poslodavac želi smanjiti ugovoreni iznos zbog otežanih uvjeta poslovanja (epidemija). Molim za savjet. **(Z.U., Poreč)**

Odgovor: S obzirom da je Vaša plaća točno određena ugovorom o radu, imate uvijek pravo na plaću u navedenom ugovorenom iznosu te ga poslodavac ne može jednostrano mijenjati ili Vam isplaćivati umanjeni iznos. Plaća se može smanjiti samo sklapanjem novog, tj. izmijenjenog ugovora o radu. Navedeno stajalište zauzela je i sudska praksa u reviziji VRH 662/07-2 od 24.10.2007. gdje stoji: „Radnik za svoj rad ima pravo na ugovorenu plaću, jer kako on ne sudjeluje u dobiti, pa nije dužan sudjelovati ni u poslovnom gubitku poslodavca“.

Nažalost, mjere Vlade da poduzetnicima daje novčane potpore za očuvanje radnih mjesta nisu uključile oko 12.000 umirovljenika koji rade na pola radnog vremena te se očekuje da će brojni umirovljenici dobiti otkaze. SUH je stoga pisao Vladi i Ministarstvu rada da se i njih uključi, no to nije ostvareno.

Mirovina iza preminulog oca

Pitanje: Moj otac je umro 18. 8. 2019., a 15. 9. mu je na račun uplaćena cijela mirovina za kolovoz. Kao opunomoćena osoba (a kasnijom sudskom presudom i nasljednik

tog računa u banci) podigao sam taj novac. No, HZMO je i sljedeća četiri mjeseca nastavio da uplaćuje mirovinu, ali za te mjesece nisam podizao ništa, pa je nakon nekoliko mjeseci HZMO povukao te mirovine s računa. Međutim, HZMO od mene sada traži da vratim mirovinu za mjesec kolovoz iako je više od polovice tog mjeseca otac bio živ. Da li imaju pravo na cijeli iznos ili samo za dio mjeseca nakon što je umro? **(S.M., Zagreb)**

Odgovor: Sukladno propisima o nasljeđivanju nasljedno pravo stječe se u trenutku ostaviteljeve smrti. Tko je stekao nasljedno pravo i u kojem opsegu utvrđuje se rješenjem o nasljeđivanju. Prema propisima o mirovinskom osiguranju “u slučaju smrti korisnika mirovine, dospjela mirovina i druga primanja pripadaju do zadnjeg dana u mjesecu u kojem je korisnik umro”, ali postoji uvjet da nasljednik dostavi mjerodavnoj područnoj službi rješenje o nasljeđivanju. Dakle, da bi zadržali mirovinu iz kolovoza potrebno je da odete u najbližu mirovinsku službu i dostavite rješenje o nasljeđivanju.

Alimentacija iz djedove mirovine

Pitanje: Sin zbog gubitka posla nije u mogućnosti redovito uzdržavati našeg maloljetnog unuka. Susjedi mi kažu da ćemo mi kao djed i baka morati plaćati alimentaciju iz svojih mirovina. Je li to točno?

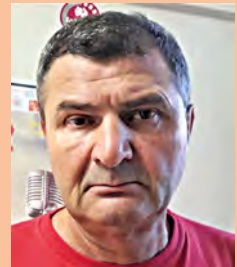
Odgovor: Sukladno odredbama Obiteljskog zakona, roditelji su prvi ti koji su obvezni uzdržavati svoje malodobno dijete. Ali, točno je da ako roditelj ne uzdržava svoje dijete za koje mu je utvrđeno uzdržavanje, sud će utvrditi da za razdoblja kad nije uplatio alimentaciju, to u Vašem slučaju morate učiniti Vi iz svojih mirovina.

Opoziv darovanja nezahvalnom unuku

Pitanje: Unuku sam darovao stan uz uvjet da vodi brigu o meni. Unuk se oženio i prekinuo svaku komunikaciju sa mnom. Mogu li poništiti to darovanje? **(D.V., Krapina)**

Odgovor: Vi, kao darovatelj, možete opozvati darovanje zbog grube nezahvalnosti osobe prema kojoj je darovanje učinjeno i to u roku od godine dana od dana kada ste kao darovatelj saznali za razlog opoziva. Opoziv darovanja radi se pisanom izjavom na kojoj Vaš potpis mora ovjeriti javni bilježnik. Pošto se Vaš unuk vjerojatno već upisao u zemljišne knjige, s tim opozivom morate pokrenuti pri Općinskom sudu zahtjev za brisanje njegovog vlasništva.

pravni savjeti

Odgovara:
Davor Šmuljić
dipl. pravnik

Besplatno pravno savjetništvo za članove Sindikata umirovljenika
01/46 55 111/244
ili 01/46 15 797

Milivoj Selić, predsjednik Podružnice SUH-a Susedgrad/Zagreb

Umirovljenicima samcima je najgore

„Puno toga je još pred nama. Trebalo bi se izboriti za povećanje mirovina...“

Na izbornoj skupštini SUH-a 15. veljače 2020. Milivoj Selić izabran je za novog predsjednika podružnice Susedgrad. Do izbora je obavljao dužnost blagajnika, a da ima „utakmica u nogama“ pokazuje podatak da se učlanio u SUH još 2000. godine. Predsjedanje podružnicom preuzeo je u doba smanjenja aktivnosti zbog pojave pandemije koronavirusa i izolacije, no kako nam je kazao, umirovljenici su to prebrodili te sada, prema uputama Stožera za civilnu zaštitu i Središnjeg ureda SUH-a, mogu započeti s aktivnostima i druženjima koja su im toliko nedostajala.

Glavni cilj mu je nakon preuzimanja podružnice omasovljenje članstva, kako bi sadašnji i budući članovi mogli imati više aktivnosti. Nije Milivoj zaboravio ni na svog prethodnika, Jožu Tepeša, koji ih je, kazao je, uspješno vodio u svim aktivnostima i programima sindikata punih 22 godine. Inače, Milivoj je rođen u Zagrebu 1942. godine, a supruga Katarina mu je preminula 2013. godine nakon dulje bolesti. U braku su bili dugih i sretnih 48 godina, te je zajedno s njom, koja je također bila članica sindikata, često odlazio na izlete i druge aktivnosti koje je organizirala podružnica.

Ima dva sina, Nenada (60) i Gorana (51), koji su zaposleni i imaju svoje obitelji. Nenad već godinama živi i radi u Sloveniji, a njegov sin Oliver (24) preselio se u London. Goran radi u Ericssonu Nikola Tesla u Zagrebu, a snaha Suzana (50) je u potražnji za poslom. S njima žive unuke Helena (26) i Kristina (21). Starija unuka završila je studij na zagrebačkom PMF-u, mlađa je na prvoj godini logopedije.

„Ponosan sam na sinove, unuka i unuke. Dobro su odgojeni i redovno su završavali škole i fakultete. Sa snahom Suzanom sam u izrazito dobrim odnosima i puno mi pomaže otkako sam ostao udovac“, kazao nam je Milivoj.

Radno iskustvo započeo je 1959. godine u tvornici „Tekstilstroj“. Tamo se zaposlio nakon završetka trogodišnje industrijske škole „Joža Vlahović“ sa zvanjem KV kovinotokara. Godine 1961. otišao je u vojsku, te se nakon toga vratio i zaposlio u istom poduzeću u kojem je ostao do umirovljenja 1996. godine s 35 godina mirovinskog staža. U tvornici je bio aktivan u izvršnom odboru sindikata poduzeća.

U mirovini živi kao i svi umirovljenici, skromno, troši koliko mu mirovina dozvoljava.

„Mnogi naši članovi imaju jako niske mirovine, posebno samci, koji su u još težoj situaciji. Kada ste dvoje onda je nešto lakše, no kada jedan ostane sam, nađe se u problemima, tako da jedva preživljava. Najveći dio mirovina odlazi na plaćanje režija, pa za osnovne životne potreštine ne ostane mnogo. Uz to, kupujemo lijekove od kojih mnogi nisu na listi HZZO-a te se plaćaju i do 100%“.

O tome misli li da će se materijalna situacija umirovljenika popraviti, Milivoj nije dao optimističan odgovor: „Vidimo da su umirovljenici zaista u teškoj situaciji, jer porast mirovina dvaput godišnje kod usklađenja nije vrijedan spomena. Iako naše članstvo nije obuhvaćeno Zakonom o nacionalnoj naknadi, taj je potez SUH-a za svaku pohvalu. Mnogo će značiti barem starijim građanima koji su jedva preživljavali. Za svaku je pohvalu i

što su SUH i MUH konačno uspjeli nagovoriti Vladu RH da poveća cenzus za dopunsko osiguranje. Puno toga je još pred nama. Trebalo bi se izboriti za povećanje mirovina, za promjenu modela obiteljske mirovine, izboriti se protiv siromaštva. Tužno je da imamo članova koji se snalaze sa skupljanjem plastičnih boca i obilaženjem kontejnera“.

Milivoj nam je kazao da su umirovljenici iz njegove podružnice dobro podnijeli cijelu stresnu situaciju vezanu uz samoizolaciju i osamljenost. Među članovima nije bilo zaraženih niti preminulih. Strpljivo su se držali preporuka i čekali da se sve polagano vrati u normalu. Redovito je bio u telefonskom kontaktu sa svima, a posebno nakon posjeta koji je zadesio Zagreb.

Na upit kakvu Hrvatsku sanja je rekao: „Nisam siguran što očekujem od naše Hrvatske, jer mi to ionako nećemo doživjeti. Nadam se da će postati država po mjeri svakog građanina, a posebno naših mladih koje danas nakon školovanja čeka nezaposlenost, pa ni ne čudi što odlaze trbuhom za kruhom. Bez porasta standarda možemo samo sanjati lijepu Hrvatsku“.

Za kraj je prokomentirao i trenutnu umirovljeničku političku scenu, gdje, smatra, vlada veliko nejedinstvo umirovljenika.

„Svatko se bori za „svoju fotelju“, a sve dok mi u Saboru imamo samo jednog predstavnika, Silvana Hrelju (HSU), nikada nam neće biti bolje. Zato budimo mudriji kod ovih izbora, pri odlučivanju koga ćemo birati i tko nas može bolje zastupati.“

„Umirovljenici, ujedinito se kako bi nam svima bilo bolje!“, poručio je Milivoj za kraj.

Igor Knežević